

Právnická fakulta Univerzity Karlovy
Katedra obchodního práva

Diplomová práce

Právní následky dohod narušujících hospodářskou soutěž

JANA SLOUPOVÁ

2012

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Právní následky dohod narušujících hospodářskou soutěž* zpracovala samostatně s využitím pramenů uvedených v seznamu literatury, které ve všech případech řádně cituji, a práce nebyla použita k získání jiného nebo stejného titulu“.

Obsah

Úvod.....	5
1. Hospodářská soutěž.....	6
2. Soutěžní právo.....	9
1. Prameny soutěžního práva.....	10
1.1. Soutěžní právo Evropské unie.....	10
1.1.1. Vývoj soutěžního práva EU	10
1.1.2. Platné soutěžní právo EU.....	11
1.1.3. Působnost soutěžního práva EU	11
1.2. České soutěžní právo.....	12
1.2.1. Historický exkurz.....	12
1.2.2. Platné soutěžní právo ČR	13
1.2.3. Působnost českého soutěžního práva	14
1.3. Vztah českého národního soutěžního práva k právu evropskému	15
3. Dohody narušující hospodářskou soutěž	17
1. Vymezení pojmů.....	17
1.1. Podnik – soutěžitel	17
1.2. Dohoda	19
1.2.1. Dohody stricto sensu.....	20
1.2.2. Rozhodnutí sdružení.....	21
1.2.3. Jednání ve vzájemné shodě.....	21
1.2.4. Dohody horizontální a vertikální.....	22
1.3. Narušení hospodářské soutěže.....	23
1.4. Dopad na hospodářskou soutěž.....	24
1.4.1. Vliv na obchod mezi členskými státy.....	24
1.4.2. Práh citelnosti narušení hospodářské soutěže.....	25
2. Příklady dohod narušujících hospodářskou soutěž.....	27
2.1. Cenové kartely	27
2.2. Množstevní kartely.....	28
2.3. Segmentační kartely	29
2.4. Junktímační kartely.....	29
2.5. Diskriminační kartely.....	30
2.6. Skupinový bojkot.....	30
3. Výjimky ze zákazu dohod.....	31
3.1. Zákonné výjimky.....	31
3.2. Blokové výjimky.....	33
4. Prostředky ochrany při narušení hospodářské soutěže.....	35
1. Specializované soutěžní orgány.....	36
1.1. Komise jako soutěžní orgán.....	36
1.1.1. Pravomoci Komise.....	36
1.2. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže.....	38
1.2.1. Působnost ÚOHS.....	38
1.2.2. Pravomoc ÚOHS.....	39
1.2.2.1. Oprávnění vydávat rozhodnutí.....	39
1.2.2.2. Oprávnění vykonávat dozor.....	40
1.2.2.3. Pravomoc vydávat podzákonné předpisy.....	41
1.2.2.4. Publikační pravomoc	41
1.3. Spolupráce Úřadu a Komise.....	42
1.3.1. Evropská soutěžní síť.....	43
1.3.2. Způsob určení příslušnosti soutěžních orgánů.....	43

1.3.3. Spolupráce mezi členy ECN.....	44
1.3.4. Postavení Komise v ECN.....	45
2. Orgány moci soudní.....	45
2.1. Civilní soudy	46
2.1.1. Pravomoc národních soudů v soutěžních věcech.....	46
2.1.2. Soukromoprávní nároky z protisoutěžního jednání.....	48
2.1.2.1. Náhrada škody.....	48
2.1.2.2. Neplatnost smlouvy.....	49
2.1.2.3. Další soukromoprávní nároky.....	50
2.2. Trestní soudnictví.....	51
2.3. Správní soudnictví.....	53
5. Instituty napomáhající k efektivní ochraně při narušení hospodářské soutěže.....	56
1. Leniency program.....	56
1.1. Obecná charakteristika leniency programu.....	56
1.2. Rizika programu shovívavosti.....	58
2. Institut narovnání.....	60
2.1. Podstata institutu narovnání.....	60
2.2. Přínosy a rizika narovnání.....	61
Závěr.....	63
Resumé.....	64
Résumé (fr.).....	66
Abstract (en.).....	68
Seznam použité literatury.....	70

Úvod

Otázky spojené s hospodářskou soutěží jsou velmi zajímavým, stále aktuálním a především nesmírně obširným tématem, ke kterému je možné vyjádřit se na mnoha desítkách stránek, a stejně tato materie nebude vyčerpána. Já jsem téma zúžila jen na dohody narušující hospodářskou soutěž, ostatní formy protisoutěžního jednání jsem nechala stranou. Ačkoli se nevyhýbám platné hmotněprávní úpravě, mým cílem je zaměřit se na následky tohoto nebezpečného jednání.

Na začátku mé práce se věnuji, jak je dobrým zvykem, vysvětlení některých pojmů, které jsou stěžejní pro pochopení dané problematiky. Nejprve se zabývám velmi stručně samotnou hospodářskou soutěží, snažím se jednoduše vystihnout základní prvky fungování tohoto mechanismu a popsat vývoj a přístup v průběhu času. V následující části se zmiňuji o soutěžním právu z pohledu české a evropské úpravy, jelikož na našem území se setkáváme s oběma typy norem. Vždy je věnováno několik odstavců historickému exkurzu pro lepší pochopení širšího kontextu současného platného práva, které na ně navazuje. Zajímavou otázkou je i vzájemný vztah národního a unijního práva a jejich paralelní působnost.

Třetí část je zaměřená na dohody narušující hospodářskou soutěž, zakázané podle české i evropské právní úpravy. Nejprve se věnuji základním pojmům, které takovou zakázanou dohodu vymezují, a podmínkám, za nichž dochází k negativním dopadům na hospodářskou soutěž. Pro lepší představu uvádím i několik příkladů v praxi se nejčastěji objevujícího jednání. Dále tu je ve stručnosti popsán systém výjimek, které mohou za určitých okolností takovou dohodu ospravedlnit.

Ve čtvrté části se zabývám podstatou této práce, tedy následky zakázaných dohod. Tato materie je rozpracovaná systematicky dle jednotlivých prostředků, kterými lze vymáhat dodržování soutěžního práva. Podrobně se věnuji speciálním soutěžním orgánům, Evropské komisi a Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, které dbají na prosazování těchto právních norem ve veřejném zájmu. Následně se dostávám k soukromoprávnímu prosazování soutěžního práva a především k ochraně zájmů jednotlivců, kteří byli takovými protiprávními praktikami poškozeni. Aplikovat soutěžní právo jsou příslušné nejen civilní soudy, ale také soudy trestní v rámci trestněprávního postihu těch nejzávažnějších forem protisoutěžního jednání. Tuto kapitolu pak uzavírá přezkum rozhodnutí soutěžního orgánu prostřednictvím správního soudnictví.

Poslední část je zaměřená na některé konkrétní nástroje, které slouží k zefektivnění vymáhání soutěžního práva. Já jsem si vybrala k zjednodušenému popisu program shovívavosti proceduru narovnání.

1. Hospodářská soutěž

Pojem soutěže jako takové se užívá běžně ve spoustě odvětví lidské činnosti a společenských vztahů. Soutěživost je obecný biologický jev, se kterým se setkáváme od samého počátku lidské existence. Je všude kolem nás, v dětských hrách, ve sportovních zápasech, při volebních kláních. V každé z těchto situací nalézáme více či méně shodné prvky: soutěžící, rozhodčí, vymezené hřiště, sílu, vůli, úskoky, manipulaci, ... pravidla.

Hlavním společným bodem je existence určitých pravidel. To je vlastní celé přírodě, čehož je dokladem známý „zákon džungle“ popsáný Kiplingem, hovořící o „soutěži“ v živočišné říši. O soutěži, která je dokonale řízená na základě vnitřního řádu, ovládaná principem „sněž, nebo budeš sněžen!“ Nebýt tohoto jednoduše znějícího pravidla, z džungle by se stala anarchie, chaos, dříve či později vedoucí k zániku¹.

Na stejném principu potřeby konkrétních zásad stojí i soutěž hospodářská. Hospodářská soutěž je pojem zasahující do několika odvětví. Pracují s ním obory z oblasti ekonomie, politiky i práva. Zákonná definice však chybí. Kromě deklaratorního vyjádření v § 41 Obchodního zákoníku (zákon č. 513/1991 Sb.), který říká, že hospodářská soutěž spočívá v rozvíjení soutěžní činnosti v zájmu dosažení hospodářského prospěchu, se obecně používá pouze pojetí ekonomické.

Z tohoto pohledu se hospodářskou soutěží mezi podniky myslí usilování dvou či více subjektů o tentýž cíl. Tímto společným cílem v nejobecnější rovině bude hospodářské zajištění fungování společnosti, zabezpečení jejich potřeb, dosažení zisku, ekonomická prosperita. V každém individuálním případě se pak tento motiv bude přiměřeně modifikovat, nicméně vždy tu bude hrát roli snaha zvítězit, být první, umístit se na pomyslném žebříčku před ostatními. V neposlední řadě se tedy jedná o úmysl zničit svou konkurenci² dříve, než ona zničí mě. Tím se opět dostáváme k jednoduchému zákonu fungování celého soutěžního systému, který má svou přesnou vnitřní logiku.

Jedná se o proces velmi dynamický, který by nemohl existovat bez funkčního principu svobody jak na straně nabídky, tak na straně poptávky. Na straně nabídky jsou potřeba dva předpoklady. Za první to je svoboda podnikání (zakotvená mj. v Listině základních práv a svobod v článku 26 a s ní spojené další zásady jako na příklad princip soukromého vlastnictví, smluvní svoboda nebo zásada pacta sunt servanda). Za druhé to je pak svobodný přístup na trh na kterékoli úrovni, což v sobě zahrnuje omezení státního monopolu.

¹ Mainguy, D., Respaud, J.-L., Depincé, M.: Droit de la concurrence, LexisNexis, Paříž 2010, str.1

² Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek, J. a kol.: Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo, 5.vydání, C.H.Beck, Praha 2007, str.285

Na straně poptávky též nalézáme nutnost volného přístupu na trh, ať již se jedná o podniky jako mezičlánky výrobního řetězce, nebo koncové spotřebitele, kteří vstupují na trh s tím, že mají možnost výběru.

Z pohledu politického je třeba v první řadě zmínit, že soutěž jako taková je možná pouze v prostředí liberálním, v prostředí, kde se respektují základní svobody a podporuje se myšlenka volné soutěže. Z podstaty věci je vyloučena nebo přinejmenším silně omezena v hospodářství plánovaném, státem řízeném. I přesto se v takovém režimu s konkurencí setkáváme, a to hlavně na tzv. černých trzích, i když jde spíše o jev nepředvídaný, nechtěný a jako takový nijak pozitivně neupravený.

Z pohledu teoretiků můžeme soutěž pojímat dvěma způsoby. Buď jako cíl hospodářské politiky sám o sobě, nebo jako pouhý prostředek k dosažení dalších cílů.

První směr představují liberální ekonomové, kteří zastávají názor, že volná soutěž je to nejlepší pro hospodářství. Ať je situace ve společnosti, potažmo na trhu, jakákoli, samotným cílem zůstává svobodná soutěž jako taková. To samozřejmě předpokládá podrobnou úpravu, omezující veškeré protisoutěžní jednání, pevně ukotvenou v právním řádu. Taková úprava nesmí připouštět výjimky, nemůže brát v úvahu zvláštní okolnosti, musí otevřít trh jakémukoliv podnikání, aniž by brala na vědomí veřejný zájem³.

Druhý směr, který můžeme nazvat pragmatický či empirický⁴, též vychází z předpokladu, že soutěžní prostředí je, a priori, ten nejlepší ekonomický model, jelikož je tak tomu v praxi ve většině ekonomik světa. Ale jako takový v sobě zahrnuje možnost zásahu kdykoli, pokud to vyžaduje výjimečnost konkrétní situace, kdy je ekonomicky výhodnější ve veřejném zájmu omezit volný vstup na trh, případně další aktivity účastníků.

S prvním pojetím hospodářské soutěže, která představuje cíl jako takový, se setkáváme v anglosaské právní kultuře, s opačným přístupem pak spíše na evropském kontinentě⁵. Rozdíly mezi oběma extrémami se však v praxi více či méně stírají a jednotlivé systémy se tak doplňují o prvky těch dalších.

První novodobá právní úprava hospodářské soutěže se zrodila v zámoří, kde byl nejprve v roce 1889 přijat kanadský antitrustový zákon zakazující kartely narušující volnou soutěž a v dnešní terminologii používaný též pojem zneužití dominantního postavení⁶. O rok později následoval americký *Sherman Act*, doplněný o *Clayton Act* a další zákony. Tento vývoj můžeme považovat za reakci na jednání velkých průmyslových společností na konci devatenáctého století, jejichž praktiky vedly k totálnímu ovládnutí trhu jak v horizontální, tak i vertikální

³ Decocq, A., G.: Droit de la concurrence, droit interne et droit de l'Union européenne, 4.vydání, LGDJ, Paříž 2010, str. 25

⁴ Tamtéž

⁵ Malaurie-Vignal, M.: Droit de la concurrence interne et communautaire, 4.vydání, Dalloz, Paříž 2008, str. 12

⁶ Souty, F.: Le droit et la politique de la concurrence de l'Union européenne, Montchrestien, Paříž 2003, str. 19

rovině, proti čemuž se zvedla vlna nevole ze strany spotřebitelů, malých a středně velkých podniků i zemědělských výrobců⁷.

V Evropě se první stopy soutěžního práva objevují již na konci první světové války stále ještě pod vlivem klasické liberální myšlenky „laissez-faire, laissez-aller“, nicméně velká hospodářská krize na sklonku dvacátých let tento vývoj rychle uhasila. Komplexní úprava se na starý kontinent dostává oproti USA se zpožděním několika desítek let. V plné své šíři se s ní setkáváme až po světové válce druhé díky Spojeným státům, které zavedly v jimi ovládané německé části politiku „dekartelizace“. Chtěly tím rozbít velké průmyslové podniky, o které se opírala nacistická hospodářská politika⁸.

V širším kontextu pak zavedení soutěžního práva bylo podmínkou pro možnost zapojit se do Marshallova plánu na obnovu po druhé světové válce. Svobodný trh a právní úprava ochrany hospodářské soutěže se tak staly jedním z prostředků politické demokracie, na jejíž základech se mohlo začít budovat Evropské společenství.

---

⁷ Mainguy, D., Respaud, J.-L., Depincé, M.: Droit de la concurrence, LexisNexis SA, Paříž 2010, str. 13

⁸ Tamtéž, str. 14

2. Soutěžní právo

Vycházejme z liberálního učení o tržním hospodářství převládajícího v Evropě od osmnáctého století. Předpokladem této teorie je tvrzení, že právě konkurence nutí podnikatele dodávat nejlepší zboží za nejlepší ceny. Ze soutěže tedy těží obecně celá ekonomika. Je to prostředek protiinflační politiky, vedoucí k co nejnižším, pro spotřebitele příznivějším cenám, stimulující podniky k vyššímu výkonu.

Avšak jsou tu i její stinné stránky. Svobodná soutěž nese v sobě samé svou vlastní zkázu, kdy ten nejsilnější, jednou přemoživší své konkurenty, diktuje následně podmínky všem ostatním, čímž postupně omezí soutěž jako takovou, až úplně vymizí. K čemu pak ale slouží prohlášení všech těch svobod, pokud je nelze skutečně využívat?

Jak už bylo řečeno výše, každá hra potřebuje svá pravidla, kterými se řídí soutěžící. Pro soutěž hospodářskou nalézáme tato pravidla v souboru norem, které tvoří soutěžní právo.

Soutěžní právo vychází z konceptu pravidel formulovaných negativně, které vymezují prostor pro výkon svobodné soutěže a stanovují hranice, za něž již nelze jít. Opět se tu setkáváme s myšlenkou liberálů, jejichž hlavním zájmem, zjednodušeně řečeno, je nic nepřikazovat. Nicméně samotný princip absolutní svobody, tzn. svoboda každého jedince končí tam, kde začíná svoboda druhého, nestačí k zajištění skutečně volné soutěže. Historicky je dokázáno, že autoregulační systém hospodářské soutěže je sám o sobě nedostačující, což legitimizuje v určitých situacích zásah státu do fungování trhu. Účelem soutěžního práva tedy je, aby podnikatelé dosahovali svého prospěchu na úkor druhých způsobem, ne-li společensky přijatelným, alespoň tedy pro společnost únosným.⁹

Soubor norem soutěžního práva spojuje pravidla z různých právních odvětví. Garanci a ochranu hospodářské soutěže tak nalézáme v právních předpisech práva soukromého, v právu občanském a obchodním, jako i v předpisech veřejnoprávních.

Soutěžní právo můžeme rozdělovat na dva velké subsystemy, přičemž dělicím kritériem bude sledovaný chráněný zájem, a to buď soukromý, nebo veřejný. Z tohoto pohledu rozlišujeme jednak právo proti nekalé soutěži, kdy ochrana před tímto jednáním je ponechána čistě soukromoprávní regulaci, a jednak právo proti nedovolenému omezování hospodářské soutěže, jehož zájmem není ochrana jednotlivých soutěžitelů a spotřebitelů, ale ochrana soutěže jako takové. Tato úprava má zřetelnou veřejnoprávní povahu, třebaže je prostoupena i některými prvky soukromého práva, jak se pokusím vysvětlit později v kapitole o prostředcích ochrany při narušení hospodářské soutěže.

⁹ Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek, J. a kol.: Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo, 5.vydání, C.H.Beck, Praha 2007, str. 286

Soutěžní právo v širším pojetí zahrnuje obě dvě základní větve, v tom užším se pak zaměřuje pouze na úpravu nedovoleného omezování soutěže. Často se v téže souvislosti mluví také o právu antimonopolním či kartelovém nebo se též používá americký pojem antitrust. Ve své práci se zaměřuji pouze na toto užší pojetí soutěžního práva, což je také plně v souladu s obecným užíváním tohoto pojmu v rámci celé Evropské unie (EU).

1. Prameny soutěžního práva

V současné době je nemyslitelné vyhnout se zkoumání pramenů soutěžního práva v kontextu našeho členství v Evropské unii. I tato práce se proto věnuje problematice omezení hospodářské soutěže právě z pohledu práva evropského a národního.

1.1. Soutěžní právo Evropské unie

1.1.1. Vývoj soutěžního práva EU

Nejstarší pravidla upravující hospodářskou soutěž na evropské úrovni byla obsažena hned v první úmluvě související s evropskou integrací, a to v Pařížské smlouvě o založení Evropského společenství uhlí a oceli z 18. dubna 1951, jejíž platnost zanikla po padesáti letech v roce 2002. Již v této úmluvě nalézáme tři základní odvětví odpovídající dnešnímu soutěžnímu právu, což na tehdejší dobu bylo něco převratného. Za prvé to byl zákaz dohod a zneužití dominantního postavení inspirovaný americkými antitrustovými předpisy, za druhé úprava předchozího souhlasu se spojováním podniků a nakonec pak jako úplná evropská novinka byla část věnovaná opatřením členských států, jakýmsi předchůdcům státních podpor.

Za skutečný zrod komunitárního, dnes unijního¹⁰ soutěžního práva se považuje 25. březen 1957, kdy byla v Římě přijata úmluva, kterou vzniklo Evropské hospodářské společenství. Tehdy byl jasně vyjádřen princip volné soutěže jako jeden ze stavebních kamenů společného trhu mezi členskými státy. V první chvíli ale soutěžní politika spíše doplňovala princip volného pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu, který představoval první stupeň integrace. Z tohoto pohledu se

---

¹⁰ Maastrichtská smlouva o Evropské unii ze 7. února 1992 přejmenovala EHS pouze na Evropské společenství. Postupně docházelo k přečíslování článků jednotlivých úmluv, a to na základě smlouvy Amsterdamské z 2. října 1997 a Lisabonské podepsané 13. prosince 2007. Dle čl. 2 této posledně uvedené smlouvy došlo ve všech dokumentech k nahrazení pojmu „Společenství“ nebo „Evropské společenství“ názvem „Evropská unie“ a označení „komunitární“ vystřídalo „unijní“.

jeví spíše jako nástroj sloužící k dosažení základních cílů¹¹ Unie, než jako cíl sám o sobě.

1.1.2. Platné soutěžní právo EU

Podstatu dnes platného soutěžního práva Evropské unie nalezneme na více místech Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU). V článku 3 je obsažená výlučná pravomoc EU stanovit pravidla hospodářské soutěže nezbytná pro fungování vnitřního trhu. V článku 119 je vyjádřena zásada otevřeného tržního hospodářství s volnou soutěží, ze které vychází celá unijní hospodářská politika. Soutěžním pravidlům je pak věnovaná celá jedna kapitola v rámci sedmé hlavy třetí části této smlouvy.

K těmto ustanovením se přidávají normy práva sekundárního, především bezpočet nařízení a směrnic, z nichž tu můžeme jmenovat například velmi důležité nařízení Rady 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy, v současné době označených jako články 101 a 102 SFEU.

Tyto prameny soutěžního práva doplňuje významně judikatura Soudního dvora Evropské unie (ESD), která nám dává poznat a lépe pochopit složitý systém tohoto právního odvětví.

Za součást práva EU v širším slova smyslu se zpravidla považují též právně nezávazná doporučení a stanoviska, jakož i další oznámení, metodiky a postupy, souhrnně označované jako „soft-law“. Jejich právní nezávaznost vyvažuje nezanedbatelná politická autorita, přičemž se využívají jako výkladová pomůcka vlastního evropského práva.

1.1.3. Působnost soutěžního práva EU

Po objasnění pramenů evropského soutěžního práva je třeba zaměřit se na otázku, kdy toto právo může být použito, tedy na působnost těchto norem. Rozlišujeme působnost věcnou, osobní a místní.

Věcná působnost – Evropské soutěžní právo se skládá ze čtyř hlavních částí, kterými jsou koncentrace, veřejné podpory, zakázané dohody mezi podniky a zneužití dominantního postavení. Soutěžní právo Evropské unie vstupuje do hry v případech, že v důsledku daného jednání dojde k podstatnému ovlivnění obchodu mezi členskými státy, resp. se stejnou intenzitou je narušena soutěž na společném trhu nebo jeho podstatné části. Je tedy aplikováno pouze v

¹¹ Základními cíli Evropské unie, jak jsou uvedené v článku 3 Smlouvy o EU, je podporovat mír, své hodnoty a blahobyt svých obyvatel. Kromě toho usiluje Unie též mj. o udržitelný rozvoj Evropy, založený na vyváženém hospodářském růstu a na cenové stabilitě, vysoce konkurenceschopném sociálně tržním hospodářství směřujícím k plné zaměstnanosti a společenskému pokroku a na vysokém stupni ochrany a zlepšování kvality životního prostředí.

případě, pokud má porušení hospodářské soutěže evropský rozměr.

Osobní působnost – Z pohledu osob, na které jsou evropská soutěžní pravidla aplikovatelná, můžeme rozlišit dva typy subjektů. Za prvé to jsou podniky, za druhé pak státy v souvislosti s úpravou poskytování veřejných podpor. Co se týče států jako adresátů soutěžního práva EU, více se o nich nebudu zmiňovat, jelikož tato problematika není předmětem mé práce. Naopak je třeba vymezit si pojem „podnik“. (Na tomto místě se zmíním jen velmi obecně, podrobněji se k tomu dostanu v další části.) Evropská legislativa se tomu výslovně nevěnuje, výklad byl ponechán judikatuře. Evropský soudní dvůr se k této otázce vyjádřil v případě *Klaus Höfner*¹² z roku 1998, přičemž za podnik považuje každou relativně trvalou jednotku vykonávající hospodářskou činnost bez ohledu na právní postavení a způsob, jakým je financována.

Místní působnost – Normám evropského soutěžního práva jsou podřízeny všechny evropské podniky, případně mimoevropské, pokud vykonávají činnost, jejíž účinky se projeví uvnitř společného trhu (i účinky nepřímé).

Soutěžní právo EU je dále použitelné v zemích Evropského sdružení volného obchodu¹³ (ESVO) na základě Oportské dohody z roku 1992 o Evropském hospodářském prostoru¹⁴. Co se týče jednání, které ovlivňuje obchod pouze mezi členskými státy EU, pro to je příslušná Komise. Pro jednání, jež ovlivňuje obchod pouze mezi některým státem EU a státem ESVO, je příslušný Kontrolní úřad ESVO¹⁵.

1.2. České soutěžní právo

1.2.1. Historický exkurz

První zárodky právní úpravy soutěžního práva na našem území nacházíme ve druhé polovině devatenáctého století, byť se jedná o úpravu značně roztržitěnou jak teritoriálně, tak

¹² Srov. rozsudek ESD ve věci C-41/90 *Klaus Höfner*

¹³ Evropské sdružení volného obchodu bylo založeno v lednu 1960, kdy byla podepsána Stockholmská úmluva. Ve svém počátku plnilo funkci protiváhy vůči EHS. Původně sdružovalo sedm států – Rakousko, Dánsko, Norsko, Portugalsko, Švédsko, Švýcarsko a Velkou Británii. Dnes má ESVO pouze členy čtyři – Island, Norsko, Lichtenštejnsko a Švýcarsko.

¹⁴ Evropský hospodářský prostor (EHP) zahrnuje země EU a tři ze čtyř zemí ESVO – Island, Norsko, Lichtenštejnsko. Švýcarsko, přestože nepřistoupilo k EHP na základě referenda, může kdykoli o členství požádat. V roce 1998 uzavřelo s EU tzv. Vídeňskou úmluvu, která se zaměřila na oblast dopravy, volného pohybu osob, vědy a výzkumu, liberalizaci obchodu a dalších. Více viz. Janků, M., Janků, L.: Politické a právní základy evropských integračních seskupení, C.H.Beck, Praha 2010, str. 109 a násl.

¹⁵ Guedj, A.: *Pratique du droit de la concurrence national et communautaire*, 2. vydání, LexisNexis, Paříž 2006, str. 12

věcně.

Až do třicátých let století dvacátého tu platila ustanovení koaličního rakouského zákona č. 43 z roku 1870, která zakazovala úmluvy živnostníků vedoucí ke zvýšení cen zboží.

V roce 1933 se kartelové právo dočkalo vlastní samostatné právní úpravy v zákoně č.141/1933 Sb., o kartelech a soukromých monopolech. Zásadou kartelového zákona bylo připuštění existence kartelů a monopolů, které se v určitých situacích považovaly za přínosné, jelikož umožňovaly uplatnit se i menším podnikům a řídily sdružené podniky ve směru hospodárné výroby¹⁶. Tomu však odpovídalo zabezpečení státního dohledu a zavedení opatření proti zneužívání nabytého postavení.

V poválečném období se prostor pro vývoj soutěžního práva naprosto vytratil. Po událostech v roce 1948 nebylo pro svobodnou hospodářskou soutěž, coby autoregulační systém tržní ekonomiky, vůbec místo. Náznakem změny na konci šedesátých let bylo přijetí několika předpisů, ve kterých bylo možno postřehnout vliv tehdejšího soutěžního práva EHS. Nicméně po roce 1970 tyto reformní kroky byly rychle zastaveny, přičemž z nově přijatých principů přežil (promítnutý do hospodářského zákoníku) pouze ten o zákazu zneužití dominantního postavení, byť dalších dvacet let zcela nevyužitý.

Po roce 1989 se upřely síly na znovuzavedení tržního hospodářství, k čemuž bylo třeba urychleně vytvořit rámec soutěžních pravidel. „Oprášení“ předválečných norem nebylo možné vzhledem ke změně poměrů jak právních a ekonomických, tak i kvůli celkovému nahlížení na soutěžní právo, které se za tu dobu značně proměnilo. Na sklonku dvacátého století byla zvolena cesta co nejvyšší návaznosti na evropskou komunitární úpravu tohoto právního odvětví. Toto směřování bylo stvrzeno v okamžiku uzavření Asociační dohody dne 16.12.1991 o přidružení České republiky k Evropským společenstvím a jejich členským státům, ze které plynula povinnost České republiky uvést v soulad národní právní úpravu s úpravou evropskou, soutěžní právo nevyjímaje.

1.2.2. Platné soutěžní právo ČR

Základní úprava ochrany hospodářské soutěže je dnes obsažena v obchodním zákoníku, kde je v § 41 vyjádřen zákaz zneužití účasti v hospodářské soutěži. V § 42 je pak dále rozvedeno, že zneužitím účasti se rozumí jednak nekalé soutěžní jednání, jednak nedovolené omezování soutěže. Předmětem této práce, jak už bylo řečeno výše, není nekalá soutěž, dále se tedy budu věnovat pouze úpravě nedovoleného omezování soutěže.

---

¹⁶ Munková, J., Svoboda, P., Kindl, J.: Soutěžní právo, C.H.Beck, Praha 2006, str. 32

Druhý odstavce § 42 obchodního zákoníku odkazuje na úpravu ve zvláštním zákoně, kterým je zákon č.143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže, OHS). Od jeho přijetí byl již několikrát novelizován, přičemž nejnovější změny jsou právě v připomínkovém řízení.

Obecná ustanovení tohoto zákona jsou doplněna o tzv. "soft-law" Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS). Různá sdělení, oznámení a pokyny nejsou sice právně závazné, ale přesto slouží jako cenný zdroj informací o hmotněprávním posouzení jednání i o procesních postupech, které mohou účastníci očekávat od Úřadu¹⁷.

1.2.3. Působnost českého soutěžního práva

Jak bylo řečeno výše, základním pramenem úpravy je zákon na ochranu hospodářské soutěže. Ve své úvodní části obsahuje obecná ustanovení, kde kromě předmětu úpravy vymezuje také svou působnost.

Věcná působnost – Zákon se vztahuje na jednání, jimiž je nebo může být narušena či ohrožena hospodářská soutěž. Toto narušení může mít trojí podobu, a to podobu dohod soutěžitelů, zneužití dominantního postavení nebo koncentrací soutěžitelů. Shledáváme zde tedy stejné typové vymezení protisoutěžního jednání jako v právu evropském¹⁸.

Osobní působnost – Ačkoli osobní působnost není výslovně upravena, lze ji dovodit z vymezeného předmětu zákona. Relativně širokým pojmem „soutěžitel“ se česká úprava přibližuje přístupu evropského soutěžního práva, které se vzdalo pozitivní legální definice „podniku“ jako adresáta soutěžních norem, přičemž jeho vymezení přenechalo judikatuře. Na rozdíl od evropského práva nám však zákon přece jen legální definici nabízí. Soutěžitelem se dle prvního odstavce § 2 OHS rozumí osoby, které se účastní hospodářské soutěže nebo ji mohou svou činností ovlivnit. Není rozhodné, zda se jedná o osobu či sdružení s právní subjektivitou nebo bez právní subjektivity (tzv. „non-subjekty“), stejně jako nehraje roli, zda jde o podnikatele ve smyslu obchodního zákoníku či nikoli.

Místní působnost – Rozhodujícím kritériem pro vymezení místní působnosti, tedy území, na kterém je zákon aplikovatelný, jsou účinky na trhu. I zde shledáváme návaznost na právo EU, které též vychází z tzv. doktríny účinku. Není rozhodné, kde k danému jednání došlo, zda na území ČR či v cizině, důležité je, že se účinky tohoto jednání projevují a že hospodářská soutěž byla narušena na českém trhu.

¹⁷ "Soft-law" vydané ÚOHS je dostupné na <http://www.compet.cz/legislativa/hospodarskasoutez/ceska-republika/>

¹⁸ Evropské soutěžní právo upravuje čtyři oblasti – koncentrace podniků, dohody narušující soutěž, zneužití dominantního postavení a veřejné podpory. Působnost zákona na ochranu hospodářské soutěže je však užší právě o úpravu veřejných podpor, což vyplývá ze samotné podstaty tohoto institutu.

Pokud se takové jednání uskutečnilo na území České republiky, ale jeho účinky vyšly najevo pouze v zahraničí (mimo členské státy EU a EHP), nebude postihováno podle českých soutěžních pravidel. Výjimku pak může stanovit pouze mezinárodní smlouva, kterou by byla ČR vázána, zatím však smlouva takového obsahu uzavřena nebyla¹⁹.

1.3. Vztah českého národního soutěžního práva k právu evropskému

Jak bylo řečeno výše, soutěžní pravidla nacházíme v systému práva evropského i práva národního. Tyto dva systémy si však nejsou rovny. Národní právo se vždy ocitá ve stínu práva evropského, jak vyplývá ze zvláštního a přednostního postavení práva EU.

Nejedná se o dvě autonomní, na sobě nezávislé soustavy, naopak vztah mezi nimi je relativně komplikovaný. Tuto závislost můžeme zkoumat v několika rovinách.

Nacházíme tu vztah z pohledu působnosti norem, kdy národní právo se použije pouze v situacích, kdy konkrétní jednání „unikne“ použití práva EU.

Dalším prvkem závislosti je obsah norem, kdy národní právo nemůže povolit, co zakazuje právo evropské.

A v neposlední řadě to je souvislost vycházející z myšlenkových zdrojů. Národní právo navazuje na společnou hospodářskou politiku, přičemž pravidla hospodářské soutěže jsou pouze jedním z nástrojů, které se členské státy zavázaly využívat²⁰.

Při detailnějším zkoumání dané otázky je třeba rozlišovat vztah národního a evropského práva z pohledu jednotlivých okruhů soutěžního práva. Opět tu nalezneme rozdíly, které jsou dány funkcí soutěžních pravidel. Dále se tedy budu věnovat pouze právní úpravě, jejíž adresáty jsou podniky, a druhou oblast soutěžního práva, která sleduje jednání států (tedy podmínky poskytování veřejných podpor) nechám stranou.

Takto vymezenou oblast ještě zúžím a svůj pohled zaměřím jen na tu část kartelového práva, zabývající se právě zákazem kartelových dohod.

Vraťme se zpět ke vztahu mezi českým a evropským soutěžním právem z pohledu působnosti jednotlivých norem, přičemž tento pohled můžeme ještě konkretizovat rozdělením na úpravu hmotněprávní a procesní, přičemž této stránce procesní se budu věnovat později v kapitole o spolupráci mezi soutěžními orgány.

Konkrétní praktiky spočívající v narušení či ohrožení hospodářské soutěže mohou být

¹⁹ Bednář, J., Buchta, J., Petr, M.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže s komentářem a předpisy souvisejícími, 2.vydání, Linde, Praha 2006, str. 17

²⁰ Decocq, A., G.: Droit de la concurrence, droit interne et droit de l'Union Européenne, 4.vydání, LGDJ, Paříž 2010, str. 20

dvojího typu. Za prvé se může jednat o jednání, které je čistě „národní“, tedy došlo k ovlivnění trhu pouze v ČR, případně též trhu evropského, ale ne podstatným způsobem. V této situaci se bude aplikovat výlučně právo české.

V druhém případě se setkáváme s jednáním závažnějším, nabývajícím nadnárodních rozměrů, které je ale postižitelné jak podle práva evropského (konkrétní zákaz dohod a jednání ve vzájemné shodě je upraveno v čl. 101 SFEU, dříve označený jako čl. 81 SES), tak práva českého. V tuto chvíli vzniká otázka, jaké právní normy se použije. Teoreticky jsou možné dva přístupy, buď aplikace alternativní (tzv. *one stop shop* nebo *guichet unique*), a nebo aplikace kumulativní (paralelní), tedy použití článku 101 SFEU a zároveň příslušného ustanovení národního předpisu.

Z tohoto pohledu urazilo evropské soutěžní právo značný kus cesty, kdy původně nechalo řešení této otázky na členských státech, což, jak se později ukázalo, nebylo nejvhodnější rozhodnutí. Vystaly problémy mj. s tím, jak se postavit k rozporům mezi právem národním a evropským v případě, kdy národní úprava byla přísnější než úprava evropská²¹.

Dlouhé reformní debaty vyústily v přijetí nařízení Rady č. 1/2003 ES o aplikaci čl. 81 a 82 Smlouvy o Evropském společenství (dnes čl. 101 a 102 SFEU), které nabylo účinnosti 1.5.2004 (dále též Nařízení). Nařízení je především uceleným procesním předpisem s některými hmotněprávními ustanoveními zásadního významu, které přinesly velký posun a zjednodušení problematického vztahu mezi právem evropským a národním.

V rámci základních zásad je upravena absolutní přednost komunitárního (evropského) soutěžního práva. Dále je stanovena povinnost národních soutěžních úřadů aplikovat evropské právo (čl. 101 SFEU) kdykoli, když aplikují vnitrostátní předpisy na jednání, které je zároveň schopné zřetelně ovlivnit obchod mezi členskými státy. Přičemž problém v případě přísnější národní úpravy, jak byl popsán výše, se vyřešil výslovným zákazem použití takovýchto ustanovení.

K dalším změnám, které přineslo přelomové Nařízení 1/2003, hlavně k decentralizaci rozhodování soutěžních věcí, se dostanu později.

---

²¹ Srov. rozsudek ESD ve věci *Leasing automobile/BMW* z roku 1995

3. Dohody narušující hospodářskou soutěž

Dalším ústředním pojmem této práce, který je třeba úžeji vymezit, jsou „dohody narušující soutěž“. V praxi se dále setkáváme s označením „kartelové dohody“, případně „kartel“, což pro účely této práce můžeme považovat za ekvivalentní termíny²².

Tyto pojmy se v obecné rovině používají jak v soutěžním právu českém, tak evropském. V obou případech je právní úprava založená na generálních klauzulích, které jsou doplněny demonstrativním výčtem některých typických příkladů. Takovéto obecné definice se skládají z pojmů, které samy o sobě vyžadují výklad, jenž se může lišit, a v mnoha případech se i liší, v úpravě národní a unijní.

Těmito stěžejními pojmy jsou „podnik/soutěžitel“, „dohoda“, „narušení hospodářské soutěže“ a „dopad na soutěž“, kterým se budu postupně věnovat podrobněji právě z pohledu práva českého a evropského. V druhé části se zaměřím na jednotlivé typy zakázaných dohod a následně pak stručně popíšu systém výjimek ze zákazu takového jednání.

1. Vymezení pojmů

1.1. Podnik – soutěžitel

Jak bylo řečeno výše, z vlastního textu právní úpravy se nedozvíme osobní působnost ani článku 101 SFEU, ani zákona na ochranu hospodářské soutěže. Až následným výkladem můžeme určit adresáty norem, přičemž v evropském právu to je „podnik“, v českém „soutěžitel“. Klade se otázka, zda mezi tyto pojmy můžeme položit rovnítko, či nikoli. Odpověď není jednoduchá, problém to je jak terminologický, tak i věcný.

Před přijetím zákona o ochraně hospodářské soutěže do českého právního řádu se dlouze diskutovalo, zda se má pracovat s pojmem „podnik“ po vzoru evropského práva, či raději zvolit jiný termín, jelikož „podnik“ je u nás primárně spojován s ustanovením obchodního zákoníku. Tam také nacházíme v § 5 jeho legální definici, v níž je vymezen jako soubor hmotných, jakož i nehmotných složek podnikání s tím, že se jedná o věc hromadnou, z čehož vyplývá, že se na podnik hledí jako na předmět právních vztahů. Nepřekonatelný problém nastal v okamžiku, kdy se tento pojem chtěl použít v kontextu soutěžního práva jako adresát soutěžních norem po vzoru

---

²² Eliáš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek, J. a kol.: Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo, 5.vydání, C.H.Beck, Praha 2007, str. 480

práva evropského, přičemž z objektu se měl stát subjekt.

Nakonec byla přijata v zákoně o ochraně hospodářské soutěže varianta „soutěžitel“, čímž se odstranil tento rozpor mezi subjektem a objektem. Užívání pojmu „soutěžitel“ nepůsobí v aplikační praxi žádné větší problémy, což vyplývá i z konstantní rozhodovací činnosti ÚOHS a správních soudů.

Pojďme se teď zaměřit na koncepci adresátů soutěžních pravidel z pohledu práva evropského a českého. Pojem „podnik“ a „soutěžitel“ můžeme vymezit na základě několika stěžejních prvků.

V evropském soutěžním právu je tímto stěžejním kvalifikačním prvkem „výkon hospodářské činnosti“²³. Z judikatury ESD vyplývá, že jakákoli aktivita spočívající v nabízení zboží a služeb na daném trhu je aktivitou ekonomickou. Přitom není rozhodující, zda je uskutečňována za účelem dosažení zisku, či nikoli²⁴.

Zákon o ochraně hospodářské soutěže, kde v § 2 nacházíme legální definici pojmu „soutěžitel“, vyžaduje, aby se tento účastnil hospodářské soutěže nebo ji svou činností mohl alespoň ovlivnit. Z ustálené rozhodovací praxe vyplývá, že se nemusí jednat o podnikatelskou činnost²⁵ a že účast v hospodářské soutěži nevyžaduje ani vztah konkurence mezi soutěžiteli²⁶.

Vzájemný vztah mezi „výkonem hospodářské činnosti“ jako jedním z kvalifikačních prvků dle evropského práva a „účastí na hospodářské soutěži“ z pohledu OHS tedy nečiní žádné zásadní obtíže²⁷.

Při dalším postupu ve vymezení adresátů soutěžních norem se zaměřím na přičitatelnost jednání, které tyto normy upravují. Jak již bylo řečeno výše, evropské soutěžní právo neusilovalo o vytvoření legální definice pojmu „podnik“ jako adresáta soutěžních pravidel, ale přesnější vymezení kritérií, na jejichž základě bude možno určit konkrétní odpovědný subjekt, přenechalo judikatuře. ESD zvolil funkcionální pojetí podniku v nejširším slova smyslu²⁸. Za podnik je označována jakákoli jednotka (entita) vykonávající hospodářskou činnost, bez ohledu na právní formu a způsob, jímž je financována²⁹. Toto extenzivní pojetí umožňuje považovat za podnik nejen právnické a fyzické osoby a různá jejich sdružení, ale i skupiny bez právní subjektivity, pokud vykonávají ekonomickou aktivitu.

Zákonodárce v ČR zvolil v zákoně o ochraně hospodářské soutěže subjektivně orientované vymezení adresátů. Taxativně vyjmenovává, kdo může být soutěžitelem. Pod

²³ Srov. rozsudek ESD ve věci C-41/90 *Klaus Höfner*

²⁴ Srov. rozsudek ESD C-35/96 *Komise v. Itálie*

²⁵ Srov. rozsudek VS v Praze sp. zn. 7 A 134/95 (*Česká lékárnická komora*)

²⁶ Srov. rozsudek KS v Brně sp. zn. 31 Ca 133/2005 (*SAZKA*)

²⁷ Petr, M. a kol.: *Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR*, C.H.Beck, Praha 2010, str. 83

²⁸ Munková, J., Kindl, J.: *Zákon o ochraně hospodářské soutěže. Komentář*. C.H.Beck, Praha 2009, str. 28

²⁹ Srov. rozsudek ESD ve věci C-41/90 *Klaus Höfner*

legislativní zkratkou „soutěžitelé“ se rozumí fyzické a právnické osoby a jejich sdružení, sdružení těchto sdružení a jiné formy seskupování, i když nejsou právnickými osobami³⁰. Není ani rozhodné, zda jde o podnikatele ve smyslu obchodního zákoníku, důležité je, že konkrétní činnost může mít vliv na hospodářskou soutěž³¹.

Otázka rozpornosti pojmů „podnik“ a „soutěžitel“ je stále živá. Na jedné straně stojí zastánci tvrzení, že tyto pojmy jsou koncepčně odlišné, a proto je nemůžeme v praxi zaměňovat vzhledem k obecnému požadavku na transparentnost a předvídatelnost rozhodování v soutěžních věcech³². Na druhé straně se setkáváme s názorem, ke kterému se přikláním i já, že s ohledem na stávající judikaturu českých soudů lze dovodit, že samotné naplnění obsahu pojmu „soutěžitel“ se zpravidla děje v souladu s judikaturou evropskou. Přičemž tato interpretace je založená v zásadě na identickém pojetí „podniku“ a „soutěžitele“, které přiznává oběma pojmům tytéž znaky a vlastnosti³³.

Pro účely této práce, s ohledem na výše řečené, budu dále používat oba termíny jako ekvivalentní.

1.2. Dohoda

První odstavce článku 101 SFEU (bývalý článek 81 Smlouvy o ES) říká:

„S vnitřním trhem jsou neslučitelné, a proto zakázané, veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě, které by mohly ovlivnit obchod mezi členskými státy a jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu, zejména ty, které ...“

Zákon na ochranu hospodářské soutěže v prvním odstavci § 3 uvádí:

„Dohody mezi soutěžiteli, rozhodnutí jejich sdružení a jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě (dále jen „dohody“), které vedou nebo mohou vést k narušení hospodářské soutěže, jsou zakázané a neplatné ....“

³⁰ Tzv. non-subjekty – např. sdružení osob podle § 829 občanského zákoníku

³¹ Srov. rozsudek VS v Praze sp. zn. 7 A 134/95 (Česká lékárnická komora)

³² Munková, J., Svoboda, P., Kindl, J.: Soutěžní právo, C.H.Beck, Praha 2006, str. 75

³³ Petr, M. a kol.: Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR, C.H.Beck, Praha 2010, str. 81

Ustanovení § 3 OHS je inspirováno úpravou evropskou, což je dáno historickým vývojem vnitrostátního soutěžního práva, jak bylo vysvětleno výše. Obě dvě úpravy jsou v zásadě postaveny na stejném principu zákazu jednání, které deformuje zdravé soutěžní prostředí a kterého se dopustí minimálně dva podniky (soutěžitelé).

Pro snazší vymezení pojmu „dohody“ se budu zabývat jednak jejich různými formami, jak je zmiňuje právní úprava (dohody, rozhodnutí sdružení, jednání ve vzájemné shodě), a jednak cílem či účinkem těchto ujednání, což je narušení zdravého tržního prostředí.

České i evropské soutěžní právo shodně považuje za zakázané formy jednání dohody, rozhodnutí sdružení a jednání ve vzájemné shodě. Tyto pojmy považují obě dvě právní úpravy za rovnocenné, i když se liší přístup k nutnosti formálního rozlišení a kvalifikaci konkrétního jednání. V evropské judikatuře se klade spíše důraz na odlišení jednání ve vzájemné shodě jako praktiky dvoustranné a paralelního jednání bez jakéhokoli prvku koordinace. Konstantně je judikováno, že Komise není povinna striktně rozlišovat jednotlivé typy zakázaného jednání, postačuje, že je náležitě popsáno a doloženo komplexní déletrvající jednání obsahující množství skutkových prvků, z nichž některé by nasvědčovaly existenci dohody a jiné jednání ve vzájemné shodě³⁴.

Naproti tomu se v české judikatuře setkáme s požadavkem na výslovné rozlišení mezi jednotlivými formami zakázaného jednání³⁵. Současně je však uváděno, že skutečnost, že bylo konkrétní jednání kvalifikováno jako dohoda v užším smyslu nebo jako jednání ve vzájemné shodě, nemá žádný praktický vliv na rozhodnutí³⁶. Nicméně formální rozlišení je žádoucí alespoň s poukazem na požadavek právní jistoty.

Podstatnou náležitostí zakázané dohody je shoda vůle. Aby bylo možné konkrétní jednání považovat za dohodu (v širším slova smyslu), je zcela postačující, vyjádří-li daní soutěžitelé společný záměr chovat se na trhu určitým způsobem. Forma takového projevu společné vůle nám pak odděluje jednotlivé typy zakázaného jednání.

1.2.1. Dohody stricto sensu

Dohody v užším smyslu jsou založeny na nabídce a přijetí této nabídky, přičemž vůbec nezáleží na formě vyjádření souhlasu, zda je ústní či písemný nebo třeba tacitní. Z hojně judikatury ESD vyplývá, že ujednání mezi stranami nemusí být platnou a závaznou smlouvou podle národního práva³⁷. Jako zakázaná dohoda tak bylo kvalifikováno i gentlemanské ujednání s

³⁴ Kindl, J.: Kartelové a distribuční dohody, C.H.Beck, Praha 2009, str. 103 a tam citovaná judikatura

³⁵ Srov. rozsudek KS v Brně sp. zn. 62 Ca 15/2007 (*Kartel stavebních spořitelén*)

³⁶ Srov. rozsudek NSS sp. zn. 5 Afs 40/2007 (*Kartel pekařů*)

³⁷ Srov. rozsudek ESD ve věci C – 277/87 (*Sandoz vs. Komise*)

cílem omezit soutěž, přestože takové ujednání postrádá jakoukoli právní závaznost³⁸. Nebo pouhé ustanovení vyskytující se na fakturách pravidelně zasílaných výrobcem svým distributorům o tom, že vývoz je zakázán, bylo též považováno za zakázanou dohodu³⁹, jelikož takové ustanovení tvořilo součást všeobecného rámce obchodních vztahů, který byl mlčky distributory akceptován.

1.2.2. Rozhodnutí sdružení

K dalším kooperativním praktikám, které jsou zakázány čl. 101 SFEU a ustanovením § 3 odst. 1 OHS, patří rozhodnutí sdružení. Pojem sdružení podniků či soutěžitelů se obecně vykládá velmi široce, mohou jím být profesní komory, různé obchodní asociace, zájmové svazy a další formy seskupování soutěžitelů. Takové sdružení je autoritou, na kterou přenesli členové, většinou právě konkurenti v daném oboru, oprávnění činit některé projevy a úkony. Rozhodnutím sdružení je jakýkoli úkon, který vede k unifikaci chování jeho členů, aniž by z něj musela vyplývat závaznost či dokonce uložení sankce za jeho nedodržení⁴⁰. Můžou jím tedy být stanovy sdružení, rozhodnutí jeho představenstva, usnesení valné hromady, opatření působící uvnitř sdružení i navenek. Za rozhodnutí se považuje například i pouhé doporučení, jelikož je způsobilé identifikovat budoucí soutěžní chování soutěžitele⁴¹.

1.2.3. Jednání ve vzájemné shodě

Třetí formou jednání narušující hospodářskou soutěž, které je uvedeno jako zakázané v čl. 101 SFEU a v § 3 OHS, je jednání ve vzájemné shodě. Účelem této úpravy je postihnout všechny zbývající praktiky, které nejsou zahrnuty pod první dva pojmy, tedy dohody v užším smyslu a rozhodnutí sdružení. Jednání ve shodě je pojem velmi široký. Spočívá v určité formě kooperace či koordinace chování soutěžitelů, která nahrazuje jejich nezávislé jednání. Koncept jednání ve shodě vyžaduje vedle vzájemné shody mezi podniky také následně sladěné jednání na trhu⁴². Jedním z požadavků je tedy vyjádření shodné vůle (přímo či nepřímou) jednat určitým, předem daným způsobem, což každému z nich umožňuje upravit své soutěžní jednání s vědomím, že se s vysokou mírou pravděpodobnosti budou stejně chovat i ostatní⁴³. Podmínkou

³⁸ Srov. rozsudek ESD ve věci C – 41/69 (*ACF Chemiefarma vs. Komise*)

³⁹ Srov. rozsudek ESD ve věci C – 277/87 (*Sandoz vs. Komise*)

⁴⁰ Srov. rozsudek KS v Brně sp. zn. 31 Ca 29/2005 (*Česká komora autorizovaných inženýrů*)

⁴¹ Srov. rozsudek KS v Brně sp. zn. 31 Ca 102/2004 (*Komora veterinárních lékařů*)

⁴² Srov. rozsudek ESD C – 199/92 (*Hüls*)

⁴³ Srov. rozsudek KS v Brně sp. zn. 31 Ca 58/2005 (*Kartel pekařů*)

jednání ve shodě je tedy kontakt mezi podniky, při kterém dochází k výměně informací, na jejichž základě mohou podniky sladit svůj postup. Od tohoto jednání je třeba odlišit dovolené paralelní jednání, při kterém též dochází ke shodnému chování na trhu, ale na rozdíl od cílené protisoutěžní spolupráce je toto jednání nevědomé a pouze náhodné⁴⁴.

1.2.4. Dohody horizontální a vertikální

Dohody, mající negativní vliv na hospodářskou soutěž, jsou postihovány jak podle SFEU, tak OHS. Při čtení konkrétních ustanovení se nám na prvním místě vybaví dohody uzavřené mezi soutěžiteli na stejném trhu a na stejné úrovni výrobního a distribučního procesu, kde je zřejmé, že takoví soutěžitelé si navzájem konkurují, jako je tomu například u dvou distributorů vzájemně zaměnitelného zboží. Tyto dohody se nazývají horizontální, a liší se tak od druhého typu označovaného jako dohody vertikální, které uzavírají podniky přímo si nekonkurující na různých úrovních trhu zboží (například výrobce se svým distributorem).

Čl. 101 SFEU takto explicitně zakázané dohody nerozděluje, to vyplývá až z následné judikatury⁴⁵. Vymezení vertikálních dohod však obsahuje bloková výjimka⁴⁶, která postavení soutěžitelů posuzuje účelově s ohledem na předmětnou dohodu, čímž rozšiřuje koncept tradičního vymezení tohoto pojmu. Proto za dohodu vertikální může být podle této blokové výjimky označena i dohoda mezi podniky, které pro účely dané dohody působí na různých úrovních výrobního a distribučního řetězce, přestože z obecného hlediska může jít o konkurenty stojící na stejné úrovni trhu⁴⁷.

V české právní úpravě nacházíme v ustanovení § 5 OHS výslovné rozlišení kartelových dohod na dohody horizontální a dohody vertikální, přičemž dělícím kritériem je právě působení na stejné či různé úrovni výroby a distribuce. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže pak ve svém Oznámení⁴⁸ uvádí ještě další znak (použitelný pro účely tohoto Oznámení), kterým je současná či potenciální konkurence na kterémkoli z dohodou dotčených relevantních trhů. Pokud si soutěžitelé současně ani potenciálně nekonkurují a působí na různých úrovních trhu, pak dohoda mezi nimi uzavřená se považuje za vertikální. Tento koncept tak navazuje na evropské vymezení vertikálních dohod.

---

⁴⁴ Srov. rozsudek ESD C – 48/69 (*Dyestuffs*)

⁴⁵ Srov. rozsudek ESD C – 56 a 58/64 (*Consten & Grundig*)

⁴⁶ Nařízení Komise č. 330/2010 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě, ÚV L 102/1

⁴⁷ Petr, M. a kol.: *Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR*, C.H.Beck, Praha 2010, str. 182 a tam uvedená literatura

⁴⁸ Oznámení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže o dohodách, jejichž dopad na hospodářskou soutěž je zanedbatelný, bod 6-8

Ve třetím odstavci téhož ustanovení pak nacházíme určitou zbytkovou klauzuli tzv. smíšených dohod, které obsahují současně prvky dohody horizontální i vertikální, a je u nich obtížné provést jednoznačnou klasifikaci (například dohoda mezi výrobcí téhož zboží o tom, že jeden z nich bude druhému zajišťovat distribuci jeho zboží). Zákon zavádí právní domněnku, že se jedná vždy o dohody horizontální.

Príslušné zákonné členění má v praxi význam při určování věcné působnosti protisoutěžních ustanovení ve spojení s použitelností tzv. pravidla *de minimis* (viz dále).

Obecně jsou vertikální dohody považovány za méně závažné než dohody horizontální, a negativní dopad na hospodářskou soutěž je tak zpravidla jen ve výjimečných případech. Při aplikaci protisoutěžních pravidel je tak třeba zkoumat skutečné dopady příslušných dohod na trh a zvláště pak vertikální dohody musí být posuzovány v jejich právním a ekonomickém kontextu⁴⁹ a nepostupovat čistě formalisticky, jak se hlavně v české rozhodovací praxi často stávalo⁵⁰.

1.3. Narušení hospodářské soutěže

Jak bylo řečeno výše, článek 101 SFEU sleduje dohody, „jejichž účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže“. V české úpravě soutěžního práva se setkáváme s obdobným vyjádřením v § 1 OHS, který stanoví, že zákon „upravuje ochranu hospodářské soutěže ... proti jejímu vyloučení, omezení, jinému narušení nebo ohrožení“. Pro účely této práce budu vycházet z legislativní zkratky, kterou zavádí zákon na ochranu hospodářské soutěže, když jednotlivé formy negativního ovlivnění hospodářské soutěže označuje jako *narušení hospodářské soutěže*⁵¹. Stejně zjednodušení nevyklučuje ani evropská úprava, která též pracuje s několika různými pojmy, přičemž v rozhodovací praxi nevyžaduje podřazení konkrétního jednání pod některý z těchto pojmů⁵².

Každá dohoda, má-li být kvalifikována jako protisoutěžní a zakázaná, musí naplňovat materiální podmínku protisoutěžního charakteru. Touto materiální podmínkou je právě narušení hospodářské soutěže, jako negativní projev dohody. Důležitými prvky tu jsou protisoutěžní účel (cíl) a protisoutěžní důsledek (účinek) určité dohody, jež mají povahu alternativní podmínky. V případě dohod, jejichž účelem je narušení hospodářské soutěže, není potřeba již zkoumat jejich

⁴⁹ Sdělení Komise – Pokyny k vertikálním omezením, ÚV 2000 C 291/1, odst. 6 a 7

⁵⁰ Kindl, J.: Kartelové a distribuční dohody, C.H.Beck, Praha 2009, str. 166

⁵¹ K nutnosti a vhodnosti rozlišování konkrétní podoby narušení hospodářské soutěže srov. Kindl, J.: Kartelové a distribuční dohody, C.H.Beck, Praha 2009, str. 126

⁵² Kindl, J.: Kartelové a distribuční dohody, C.H.Beck, Praha 2009, str. 126

škodlivé účinky na trh, neboť jsou presumovány⁵³. Takový cíl musí vycházet z některého, případně ze všech ustanovení samotné dohody vzhledem k jejímu ekonomickému kontextu, přičemž v praxi se tak děje především u dohod horizontálních.

V ostatních případech, kdy takový účel nebyl odhalen, je nutné zkoumat, jaké má daná dohoda dopady na trh. Negativní účinky dohody mohou být jak přímé, tak i potenciální. Zásada potenciality vychází z článku 101 SFEU i z ustanovení § 3 OHS. Česká i evropská judikatura se shodně vyjadřuje, že není nutné, aby zakázaná dohoda k narušení hospodářské soutěže skutečně vedla, nebo aby následek fakticky nastal. K vyvození postihu je možno přistoupit i tehdy, je-li zde taková dohoda, která k takovému následku může vést⁵⁴.

1.4. Dopad na hospodářskou soutěž

Při posouzení, zda a jaký vliv má daná dohoda na trh, můžeme tento dopad zkoumat ve dvou rovinách. Jednak z pohledu podmínek aplikace evropského soutěžního práva, kdy hovoříme o možnosti ovlivnit obchod mezi členskými státy. A jednak z pohledu citelnosti narušení hospodářské soutěže jako jeden ze znaků skutkové podstaty kartelu.

1.4.1. Vliv na obchod mezi členskými státy

V čl. 101 SFEU je vyjádřena zásada, že evropské soutěžní právo se aplikuje tehdy, pokud konkrétní jednání je schopné ovlivnit obchod mezi členskými státy. V průběhu vývoje byly zaznamenány dva přístupy, kdy hlavně němečtí autoři zastávali názor, že se jedná o materiální podmínku, jeden ze znaků samotné skutkové podstaty zakázané dohody. Naopak francouzská teorie hned od počátku vykládala tento požadavek jako kritérium pro oddělení působnosti evropského a národního práva⁵⁵. Z tohoto druhého názorového proudu, který postupně převládl v rozhodovací praxi, jasně vyplývá, že se stejným požadavkem se nemůžeme setkat v národní právní úpravě.

Vymezení termínu ovlivnění obchodu mezi členskými státy se věnovala judikatura od prvních rozsudků týkajících se zakázaných dohod. Předně se rozlišuje na jedné straně ovlivnění obchodu jako podmínky použití ustanovení čl. 101 SFEU a na druhé straně narušení soutěže, tj.

⁵³ Srov. rozsudek ESD C – 56 a 58/64 (*Consten & Grundig*)

⁵⁴ Srov. rozsudek NSS sp. zn. I As 19/2006 (*Komora veterinárních lékařů*)

⁵⁵ Decocq, A., Decocq, G.: *Droit de la concurrence interne et droit de l'Union Européenne*, 4.vydání, LGDJ, Paříž 2010, str. 372

negativní účinek předmětného jednání, jako prvek skutkové podstaty.

Koncept vlivu na obchod mezi členskými státy je v evropském právu vykládán velmi široce. Zahrnuje jak přímý a nepřímý, tak skutečný a potenciální vliv na způsob obchodu mezi členskými státy, čímž může ohrozit cíl dosažení jednotného trhu ve všech členských státech⁵⁶.

Postupem času se kladl větší důraz na upřesnění pravidel, jak u konkrétních dohod zjistit, zda ovlivňují obchod mezi členskými státy či nikoliv. K tomu se následně vyjádřila Komise ve svém Oznámení⁵⁷, kde formuluje negativně tzv. domněnku o absenci znatelného vlivu na obchod mezi členskými státy. Ta vychází ze dvou číselně vyjádřených, kumulativních podmínek. K ovlivnění obchodu mezi členskými státy tedy nedojde, pokud společný tržní podíl zúčastněných podniků nepřesáhne 5% na kterémkoli dotčeném trhu a obrat dotčených podniků nepřekročí 40 mil. EUR.

1.4.2. Práh citelnosti narušení hospodářské soutěže

Jak bylo řečeno výše, čl. 101 SFEU lze aplikovat pouze na takové dohody, které jsou schopny ovlivnit obchod mezi členskými státy a které současně nemají zanedbatelný dopad na hospodářskou soutěž. Narozdíl od české úpravy, kde je tato druhá, výše uvedená zásada (tzv. pravidlo *de minimis*) výslovně vyjádřena v ustanovení § 3 odst. 1 OHS, vyplývá v evropském právu pouze z judikatury ESD a z rozhodovací praxe Komise.

Tato doktrína v sobě zahrnuje podmínku, že pokud má být předmětná dohoda zakázána podle čl. 101 SFEU či § 3 OHS, musí narušovat hospodářskou soutěž citelným způsobem, nebo být alespoň způsobilá k takovému citelnému narušení. Posouzení skutečnosti, zda taková dohoda narušuje hospodářskou soutěž citelným způsobem, záleží na konkrétních okolnostech každého jednotlivého případu.

Tuto „citelnost“ pak Komise přece jen upřesnila v tzv. Oznámení *de minimis*⁵⁸, přičemž kritérium vymezení byl podíl na trhu. Hranici tzv. bagatelních kartelů, tedy dohod, na které se nevztahuje ustanovení čl. 101 SFEU, stanovila různě pro dohody horizontální a dohody vertikální, ačkoli tyto zjednodušující pojmy ve svém Oznámení nepoužívá. Tam operuje s dohodami, jejichž účastníci jsou či nejsou současnými nebo potenciálními konkurenty na kterémkoli z relevantních trhů⁵⁹. Pro dohody, jejichž účastníci si navzájem konkurují, stanoví prahovou hodnotu 10% z celkového podílu na trhu, kterou pokud nepřekročí, nespádají pod

⁵⁶ Srov. rozsudek ESD 5/69 (*Völk*)

⁵⁷ Oznámení Komise – Pokyny o konceptu účinku na obchod obsaženém v člancích 81 a 82 SE, ÚV 2004 C 101/07

⁵⁸ Oznámení Komise o dohodách menšího významu, které neomezuji hospodářskou soutěž podle čl. 81 odst. 1 SE, ÚV 2001 C 368/13

⁵⁹ Oznámení Komise o definici relevantního trhu pro účely soutěžního práva Společenství, ÚV 1997 C 372/5

zákaz. V případě, že se nejedná o konkurenty ani potenciální, k zákazu dohody musí překročit hranici 15% tržního podílu.

Pravidlo *de minimis* je v české právní úpravě zakotveno v § 3 odst. 1 OHS, který uvádí, že dohody, jejichž dopad na hospodářskou soutěž je zanedbatelný, nejsou považovány za zakázané. Po vzoru Komise vydal i Úřad pro ochranu hospodářské soutěže již jednou zmiňované Oznámení o dohodách, jejichž dopad na hospodářskou soutěž je zanedbatelný. Konceptně vychází z příslušného *de minimis* oznámení Komise a nejsou mezi nimi žádné věcné rozdíly⁶⁰.

Z výše uvedeného vyplývá, že určitá dohoda se bude považovat za zakázanou, pokud narušuje hospodářskou soutěž citelným způsobem, popřípadě dopad takové dohody na hospodářskou soutěž je nezanedbatelný, tedy pokud tržní podíly účastníků překročí limity uvedené v Oznámení. Nicméně Komise i Úřad shodně konstatují, že v praxi nelze postupovat takto mechanicky. Samotná skutečnost, že soubor dohod překračuje nastavené prahové hodnoty, nedovoluje s jistotou uzavřít, že dané dohody jsou schopné znatelně ovlivnit obchod mezi členskými státy⁶¹ a nelze tak automaticky presumovat jejich nezákonnost.⁶²

Výjimka z tohoto pravidla platí pro dohody obsahující tzv. tvrdá omezení, které jsou považovány za zakázané, přestože tržní podíl účastníků nepřekročí stanovené limity. Seznam těchto tvrdých omezení, tzv. černou listinu, obsahuje Oznámení *de minimis* Komise a do značné míry korespondují s ujednáními, u kterých se v rámci soutěžního práva dovozuje, že mají účel narušit hospodářskou soutěž (tzv. černá klauzule v blokové výjimce pro vertikální dohody). Rozlišuje se mezi dohodami vertikálními a horizontálními a jedná se například o fixaci cen nebo rozdělení trhu.

Oznámení však upřesňuje, že ačkoli dohoda obsahuje některé z těchto tvrdých omezení, čl. 101 SFEU se přesto nepoužije, pokud předmětná dohoda nebude schopná ovlivnit citelným způsobem obchod mezi členskými státy a hospodářskou soutěž⁶³.

Ustanovení vymezující dohody s tzv. tvrdými omezeními je v české úpravě Oznámení *de minimis* Úřadu koncipovaná jednotně pro dohody horizontální i vertikální. Tento na první pohled patrný rozdíl se však stírá odkazem na příslušnou evropskou judikaturu, čímž by fakticky neměl nastat rozpor mezi českou a evropskou úpravou⁶⁴.

---

⁶⁰ Munková, J., Kindl, J.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže. Komentář. C.H.Beck, Praha 2009, str. 44

⁶¹ Srov. rozsudek SPS T-77/94 (*VGB*)

⁶² Oznámení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže o dohodách, jejichž dopad na hospodářskou soutěž je zanedbatelný, bod 10

⁶³ Decocq, A., Decocq, G.: Droit de la concurrence interne et droit de l'Union Européenne, 4.vydání, LGDJ, Paříž 2010, str. 284

⁶⁴ Oznámení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže o dohodách, jejichž dopad na hospodářskou soutěž je zanedbatelný, bod 13-16

2. Příklady dohod narušujících hospodářskou soutěž

Jak bylo uvedeno výše, česká i evropská úprava kartelového práva pracuje s generální klauzulí, kde vymezuje základní znaky zakázaného jednání, a s následným demonstrativním výčtem některých nejtypičtějších příkladů dohod narušujících hospodářskou soutěž. Tento výčet v čl. 101 SFEU se až na nepodstatné detaily shoduje s výčtem uvedeným v ustanovení § 3 odst. 2 OHS, který převzal z evropské úpravy všechny dílčí skutkové podstaty a navíc je rozšířil o jednu další.

Toto zákonné členění je víceméně pouze pomocné, jelikož v praxi jsou jednotlivá ujednání mezi sebou mnohdy provázaná. Některá literatura česká⁶⁵ i zahraniční⁶⁶ proto používá dělení dle typu (dohody horizontální a vertikální) nebo obsahu dohod (tzv. tvrdé kartely či diskriminační dohody). Pro účely této práce postačí stručně popsat jen nejběžnější typy, přičemž použiji členění obsažené v zákoně o ochraně hospodářské soutěže, které vychází ze Smlouvy o fungování Evropské unie.

2.1. Cenové kartely

V § 3 odst. 2 písm. a) OHS jsou uvedeny dohody, které obsahují *ujednání o přímém či nepřímém určení cen, případně o jiných obchodních podmínkách*. Fixování cen se zakazuje jakožto jedno z nejzávažnějších protisoutěžních jednání, ke kterému může dojít jak v rovině horizontální, kdy jsou ceny určeny mezi jednotlivými konkurenty na stejné úrovni trhu, tak v rovině vertikální, například mezi výrobcem a distributorem o povinných cenách pro koncové zákazníky. Tento typ dohody je obecně považován za tzv. tvrdou kartelovou dohodu, a jako takový nepoživá výjimky ze zákazu *de minimis*.

Zakázanou cenovou dohodou je nejen určení konkrétní výše ceny⁶⁷, ale i dohoda o ceně minimální⁶⁸, která sice soutěž nevyklučuje zcela, nicméně ve svém důsledku vede ke sjednocování cen a tedy přímému omezení cenové konkurence k újmě spotřebitelů.

Do skupiny cenových kartelů absolutně zakázaných spadají také dohody nazývané „bid

⁶⁵ Např. Kindl, J.: Kartelové a distribuční dohody, C.H.Beck, Praha 2009, případně Petr, M. a kol.: Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR, C.H.Beck, Praha 2010

⁶⁶ Decocq, A., Decocq, G.: Droit de la concurrence interne et droit de l'Union Européenne, 4.vydání, LGDJ, Paříž 2010

⁶⁷ Srov. rozhodnutí předsedy ÚOHS č.j. R 68/2002 (*ČESKÝ TELECOM*)

⁶⁸ Srov. rozhodnutí předsedy ÚOHS č.j. R 4/2001 (*Rigips*)

rigging“. Toto jednání spočívá v koordinaci soutěžitelů v řízení o přidělení veřejné zakázky, kdy se společně dohodnou na nejnižší ceně, přičemž je mezi nimi dopředu ujednáno, kdo tuto nejnižší cenu ve své nabídce uvede, aby tak předmětnou zakázku získal. Příмым důsledkem tohoto postupu je, že výsledná cena veřejné zakázky je podstatně vyšší než by byla, kdyby se o ni odehrál konkurenční boj.

Dohody o jiných obchodních podmínkách se týkají například tzv. výhradních obchodů, tedy smlouvy o výlučném prodeji či nákupu. Omezují účastníky takového ujednání v jejich obchodní politice nebo ve volném nakládání výrobky. Od klasických cenových kartelů, coby dohod s tvrdým omezením, se liší tím, že bude třeba vždy zkoumat, zda jejich uplatněním byla narušena hospodářská soutěž.

2.2. Množstevní kartely

Zákon dále výslovně zakazuje v § 3 odst. 2 písm. b) *ujednání o omezení nebo kontrole výroby, odbytu, výzkumu a vývoje nebo investic*. Takovým jednáním dojde k umělému zvýšení poptávky po daném zboží v důsledku omezení nabídky, což má za následek zvýšení ceny. Množstevní nebo také restriktivní dohody jsou proto řazeny mezi tvrdé kartely s účelem narušit hospodářskou soutěž⁶⁹.

Tyto dohody o omezení výroby bývají zpravidla uzavírány v době krize mezi konkurenty, kteří si tak navzájem zajišťují určité pozice v reakci na náhlý negativní vývoj na trhu. Jde o situace, kdy neočekávaně poklesne poptávka po určitém zboží, přičemž podniky musejí udržovat výrobní kapacity na dobu, až krize pomine a poptávka se opět zvýší.

Na druhou stranu ne každé dohodnuté omezení výroby nebo výzkumu a vývoje má nevyhnutelně za následek také narušení soutěže. Tak je tomu například v případě dohod o výzkumu a vývoji nebo dohod, jejichž účelem je racionalizace produkce, které mohou přinést výhody i pro spotřebitele. Takové dohody mohou být vyňaty ze zákazu na základě splnění podmínek uvedených v blokové výjimce pro oblast výzkumu a vývoje a pro specializaci, případně pokud naplní předpoklady pro legální výjimku podle § 3 odst. 4 OHS (čl. 101-3 SFEU).

Podle zmíněného ustanovení se posuzují i některé licenční smlouvy k předmětům průmyslového vlastnictví. Soutěžní předpisy se nedotýkají samotné existence těchto práv, nýbrž až jejich výkonu⁷⁰. Licenční smlouvy mohou spadat pod zákaz kartelových dohod, pokud lze

⁶⁹ Srov. rozsudek ESD 45/69 (*Boehringer Mannheim*)

⁷⁰ Srov. rozsudek ESD 15/74 (*Centrafarm/Sterling Drug*)

jejich prostřednictvím narušit hospodářskou soutěž⁷¹.

2.3. Segmentační kartely

Ujednání o *rozdělení trhů nebo nákupních zdrojů* jsou upraveny ve druhém odstavci pod písmenem c) § 3 OHS. Tyto dohody nazývané segmentační nebo také rozdělovací kartely patří též mezi tvrdé dohody. Ve své podstatě se jedná o dohody mezi podniky o tom, že si vzájemně rozdělí obchodní partnery, území, případně konkrétní zboží, čímž znemožní přístup na trh jiným soutěžitelům. V důsledku toho pak fakticky vzniká dominantní postavení, pokud ne přímo lokální monopol, i tam, kde je dostatečný počet konkurentů.

Pod tuto skupinu patří i dohody o zákazu zpětného dovozu, jejichž podstatou je, že výrobek již vyvezený na určité území nelze exportovat zpět na původní místo⁷².

V evropském kontextu je to jednání ještě závažnější, jelikož směřuje proti nejzákladnějším cílům EU, obzvláště pak proti realizaci jednotného trhu. Do působnosti práva Evropské unie tak spadá každá kartelová dohoda, která může ohrozit svobodu obchodu mezi členskými státy, zejména taková dohoda mezi výrobcem a distributorem, která směřuje k obnovení národních trhů a rozdělení obchodu mezi členskými státy⁷³.

2.4. Junktimační kartely

Dalším typem zakázané dohody uvedené v demonstrativním výčtu v ustanovení § 3 odst. 2 písm. d) OHS je ujednání o tom, že *uzavření smlouvy bude vázáno na přijetí dalšího plnění, které věcně ani podle obchodních zvyklostí a zásad poctivého obchodního styku s předmětem smlouvy nesouvisí*. V těchto vázaných obchodech jde v podstatě o to, že dodavatel zaváže svého odběratele k odebírání určitého zboží, které vůbec nesouvisí s předmětem smlouvy, ale bez kterého dodavatel neuzavře smlouvu hlavní. Nebezpečí takové praktiky spočívá v tom, že odběrateli tím vzniknou dodatečné náklady, se kterými původně nepočítal, a tak je oslabena jeho konkurenceschopnost oproti ostatním odběratelům, jež takto vázáni nejsou.

Vázané dohody nejsou zakázány samy o sobě, je třeba prokázat významný negativní

⁷¹ Více podrobností v Munková, J., Kindl, J.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže. Komentář. C.H.Beck, Praha 2009, str. 55

⁷² Srov. rozhodnutí předsedy ÚOHS č.j. 6/2003 (ČEZ)

⁷³ Srov. rozsudek ESD C – 56 a 58/64 (Consten & Grundig)

dopad na hospodářskou soutěž. Ve většině případů budou takové dohody uzavřené mezi nedominantními soutěžiteli neproblematické, jelikož se na ně vztahuje bloková výjimka pro vertikální dohody za podmínky, že tržní podíl žádného podniku, který je stranou dohody, nepřesáhne 30% na trhu s hlavním výrobkem, ani na trhu s výrobkem takto navázaným.

Důležité je ještě odlišení takového závazku, tedy ujednání mezi dvěma či více soutěžiteli, od podobně znějící skutkové podstaty zneužití dominantního postavení, což je jednání založené jednostrannou vůlí. V praxi se pak tomuto jednání věnuje pozornost zpravidla právě z pohledu zneužití dominantního postavení, než kvůli kartelovým dohodám⁷⁴.

2.5. Diskriminační kartely

Dohody o uplatnění rozdílných podmínek vůči jednotlivým soutěžitelům při shodném nebo srovnatelném plnění, jimiž jsou někteří soutěžitelé v hospodářské soutěži znevýhodněni, upravuje § 3 odst. 2 písm. e) OHS. Diskriminace v tomto případě směřuje, na rozdíl od dohod o rozdělení trhu, vůči konkrétním obchodním partnerům, kterým je takto ztěžována účast v soutěži. Pod toto ustanovení se řadí různá ujednání v rámci obchodních podmínek nastavených mezi dodavateli a odběrateli, pokud se liší v konkrétním případě obchodní podmínky upravené zvláště pro preferované odběratele a pro ostatní běžné odběratele. Přičemž takový krok, spočívající v uplatňování rozdílných podmínek vůči konkrétním soutěžitelům, musí být předem dohodnut mezi dodavateli.

Jako příklady diskriminačních kartelů se uvádějí různé cenové podmínky, neodůvodněné slevy, odlišně sjednávané lhůty splatnosti, množstevní omezení. Vždy je třeba posoudit, zda se jedná v daném případě o shodné případně srovnatelné plnění. Ne vždy hraje roli pouze totožnost zboží, musí se zohlednit také odebírané množství nebo třeba četnost dodávek.

2.6. Skupinový bojkot

Vyhroceným případem diskriminace je bojkot, který spočívá v odmítnutí dodávat či odbírat zboží od konkrétních soutěžitelů, a tím dochází k jejich vyloučení ze soutěže. Takovéto jednání má pak samozřejmě negativní dopady na soutěž, jelikož se omezuje počet podniků, které by si za normálních okolností konkurovaly. Takové dohody jsou upraveny v § 3 odst. 2 písm. f)

⁷⁴ Srov. Kindl, J.: Kartelové a distribuční dohody, C.H.Beck, Praha 2009, str. 258 a tam uvedená literatura

OHS, který je vymezuje jako ujednání *o tom, že účastníci dohody nebudou obchodovat či jinak hospodářsky spolupracovat se soutěžiteli, kteří nejsou účastníky dohody, anebo jim budou jinak působit újmu.*

Smlouva o fungování EU takovéto jednání výslovně neupravuje, proto bude postižitelné podle generální klauzule v čl. 101 odst. 1. Na úrovni EU se tyto dohody považují za škodlivé hlavně proto, že napomáhají k rozdělování trhu, a brání tak naplňování unijních cílů.

Opět se musí odlišit jednostranné jednání dominantního soutěžitele, které je postižitelné podle ustanovení o zákazu zneužití dominantního postavení, od konsensuální praktiky domluvené ve skupině.

3. Výjimky ze zákazu dohod

Ujednání, které je schopné narušit hospodářskou soutěž, se považuje za zakázané. Z tohoto obecného zákazu vyjádřeného v čl. 101 SFEU a § 3 OHS se postupně vyvinul systém výjimek, na jehož základě lze určitou dohodu liberovat. Tento systém je tvořen dvěma okruhy, jednak jsou to výjimky upravené na evropské úrovni přímo ve Smlouvě o fungování EU a na národní úrovni v zákoně o ochraně hospodářské soutěže, a jednak tzv. blokové výjimky.

3.1. Zákonné výjimky

Až do novely⁷⁵ zákona o ochraně hospodářské soutěže provedené v roce 2004 se udělovaly výjimky ze zákazu na základě předchozího individuálního rozhodnutí. Přístup se změnil v návaznosti na přijetí nařízení Rady č. 1/2003, které zavádí obecné vynětí ze zákazu dohody, jež splňují podmínky uvedené v čl. 101 odst. 3 SFEU. V české právní úpravě se tento režim promítl přímo v ustanovení § 3 odst. 4 OHS.

Obě dvě úpravy vyžadují shodně naplnění čtyř kumulativních podmínek, dvě pozitivně a dvě negativně formulované. Že jde o podmínky, které musí být splněny všechny najednou, potvrdil i ESD⁷⁶. Tyto legální výjimky spojuje prospěšnost dohody, přičemž prosoutěžní účinky musí převládnout nad negativními dopady na hospodářskou soutěž jako takovou.

⁷⁵ Zákon č. 340/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých dalších zákonů

⁷⁶ Srov. rozsudek ESD C – 137/95 (SPO)

Z takto koncipované výjimky nejsou a priori vyňaty žádné dohody. Po teoretické stránce mohou být ospravedlněny i dohody s tvrdým omezením (např. cenové omezení či rozdělení trhu), nicméně prakticky k tomu nedochází, jelikož podniky při sjednávání těchto dohod zpravidla nenaplní všechny čtyři podmínky najednou.

Při dokazování, zda v konkrétním případě splňuje daná dohoda podmínky k jejímu vynětí ze zákazu, leží důkazní břemeno na účastnících dohody, kteří musí sami prokázat, že všechny podmínky nutné k použití této výjimky byly splněny (čl. 2 nařízení Rady č. 1/2003, § 21 odst. 4 OHS)⁷⁷.

Podle první podmínky se zákaz uvedený v čl. 101 odst. 1 SFEU nebo § 3 odst. 1 OHS nevztahuje na ujednání, která *přispějí ke zlepšení výroby nebo distribuce zboží anebo k podpoře technického či hospodářského rozvoje*. Takové zlepšení může nastat vývojem nových výrobních technologií a postupů, z efektivnějšího plánování, dosažení úspory snížením nákladů apod. Typickými dohodami s pozitivními účinky mohou být například různé distribuční dohody, dohody o společné výrobě, licenční dohody aj.

Pomůcku k výkladu, která ujednání mají takovýto pozitivní vliv na hospodářskou soutěž, vydala Komise v Oznámení o čl. 81 odst. 3⁷⁸. Tam se rozlišují dva typy kladů, jednak přínosy nákladové a jednak přínosy kvalitativní. Obecně je však třeba přistupovat k těmto metodickým pokynům s opatrností, jelikož jak sama Komise uvádí, seznam není úplný, a jedná se tak pouze o interpretační vodítko.

Jako druhou podmínku uvádějí Smlouva a zákon skutečnost, že je spotřebitelům poskytnut *přiměřený podíl na výhodách* plynoucích z výše jmenované podmínky první. Opět se nemůže jednat pouze o nějaké nepodložené tvrzení, ale podíl na výhodách musí být kvalifikovaný. K tomu Komise ve svém Oznámení k čl. 81 odst. 3 říká, že se musí jednat minimálně o takové výhody, které alespoň dorovnájí dopady negativního omezení dopadajícího na spotřebitele. Pokud jsou spotřebitelé v důsledku předmětné dohody v horším nebo ve stejném postavení, než před jejím uzavřením, tato podmínka nemůže být splněna, tudíž není možné takovou dohodu povolit.

Příkladem takových výhod, které mohou být na spotřebitele přeneseny, je snížení ceny, zlepšení distribuce zboží, uvedení nového výrobku na trh apod.

Třetí podmínkou, tentokrát vymezenou negativně, je, že *dohoda nesmí ukládat soutěžitelům omezení, která nejsou nezbytná k dosažení výhod* vytvořených danou dohodou. To souvisí s přiměřeností takových omezení vzhledem k výhodám získaným uzavřením dohody. Současně musí být prokázáno, že narušení hospodářské soutěže je nezbytné k dosažení takových

⁷⁷ Odlišný názor, tedy že důkazní břemeno leží na ÚOHS vzhledem ke znění ustanovení § 50 a 52 správního řádu, zastává ve své publikaci Kindl, J.: Kartelové a distribuční dohody, C.H.Beck, Praha 2009, str. 188

⁷⁸ Sdělení Komise – Pokyny o použitelnosti čl. 81 odst. 3 SES

výhod. Lze-li stejného prospěchu docílit méně restriktivními opatřeními, tato podmínka splněna nebude.

Posledním bodem § 3 odst. 4 OHS i čl. 101 odst. 3 SFEU je ustanovení o tom, že konkrétní *dohoda nesmí umožnit vyloučení hospodářské soutěže na podstatné části trhu*. Cílem tu je zachování soutěže jako takové, byť omezené, což vyplývá ze samotného účelu Smlouvy⁷⁹. Dopad na hospodářskou soutěž tu je tedy požadován v intenzivnější formě, který se navíc musí projevit na podstatné části relevantního trhu⁸⁰.

3.2. Blokované výjimky

Druhou skupinou výjimek, na jejichž základě může být určitá dohoda vyňata ze zákazu, jelikož se obecně uznává, že jejich pozitivní účinky převáží nad negativními dopady na hospodářskou soutěž, jsou tzv. blokované výjimky. V evropském právu jsou upraveny v několika nařízeních vydaných Radou nebo Komisí na základě čl. 103 SFEU. Tato nařízení se použijí i pro dohody s účinkem čistě vnitrostátním, což vyplývá z ustanovení § 4 odst. 1 OHS nazvaného „blokované výjimky“. Dále je pak Úřad pro ochranu hospodářské soutěže zmocněn k povolení dalších výjimek, pokud je prokázáno, že narušení soutěže je převáženo výhodami pro jiné účastníky trhu, zejména pro spotřebitele. Též je dána Úřadu pravomoc v konkrétním případě výjimku naopak odejmout, pokud po řádném prověření dojde k závěru, že daná dohoda již nesplňuje podmínky pro udělení takové výjimky.

Blokované výjimky označované též jako skupinové jsou vydávány vždy pro určitou kategorii dohod. V této kategorii se pak nacházejí všechny dohody, které splňují dané požadavky na vynětí ze zákazu. Jsou to vlastně typizovaná jednání, v praxi se často opakující, splňující obecně podmínky zákonné výjimky (čl. 101 odst. 3 SFEU, § 3 odst. 4 OHS), které jsou dále upřesněny a rozvedeny.

Tím, že byly vytvořeny tyto skupinové výjimky, se ulehčila administrativa soutěžním orgánům. Se zavedením takto koncipovaných blokovaných výjimek se obrátilo i důkazní břemeno. Jestliže ujednání splní nároky požadované pro tu určitou kategorii dohod, soutěžitelé už nemusí vůbec dokazovat, že splnili i podmínky obecné legální výjimky. Při posuzování, zda předmětná dohoda je zakázána, ať podle čl. 101 odst. 1 SFEU, nebo podle § 3 odst. 1 OHS, se nejprve zhodnotí, jestli nespadá do některé z takto vymezených skupin dohod, na které se zákaz neaplikuje. Pokud se nepodaří konkrétní jednání takto subsumovat pod některou kategorii dohod,

⁷⁹ Srov. rozsudek ESD 6/72 (*Continental Can*)

⁸⁰ Raus, D., Oršulová, A.: Kartelové dohody, C.H.Beck, Praha 2009, str. 150

posoudí se ještě z pohledu podmínek stanovených legální výjimkou. V případě, že ani takto individuálně se nepodaří prokázat splnění podmínek, dohoda je zakázána.

Blokové výjimky můžeme rozdělit do tří skupin, a to na výjimky pro vertikální a pro horizontální dohody a pro dohody z jednotlivých sektorových odvětví. Jejich koncepce je obdobná pro všechny kategorie dohod. Kritéria pro vynětí ze zákazu jsou nastavená v závislosti na velikosti tržního podílu stran dohod. Dále tu jsou stanovena tvrdá omezení v tzv. černých klauzulích, která se nesmějí v ujednání vůbec objevit pod sankcí nemožnosti aplikovat blokovou výjimku na celou dohodu. Nalezneme zde i tzv. šedé klauzule obsahující některá restriktivní ustanovení, která, pokud se oddělí od dohody, nezpůsobí její celkové vyloučení z dosahu výjimky.

Jednou z nejdůležitějších blokových výjimek je skupinová výjimka pro vertikální dohody upravená v nařízení Komise č. 330/2010. Takovéto dohody jsou klasickým příkladem jednání, kterému bez větších obtíží dokážeme přiznat jeho přínos a výhody určitě snadněji než u dohod horizontálních, které jsou obecně posuzovány jako mnohem nebezpečnější.

Výchozí normou pro vymezení blokových výjimek pro horizontální dohody je nařízení Rady č. 2821/71⁸¹. Od něho jsou odvislá další nařízení Komise týkající se odvětví, ve kterých jsou ospravedlněny dohody mající přínos hlavně pro rozvoj průmyslu. Tak je tomu například v případě blokové výjimky pro dohody o přenosu technologií⁸² upravující velkou část vztahů souvisejících s právy k duševnímu vlastnictví nebo výjimky pro dohody o výzkumu a vývoji⁸³.

Komise též zřehlednila systém skupinových výjimek pro určitá, relativně úzce specializovaná odvětví. V oblasti automobilového průmyslu mohou být některé dohody vyňaty ze zákazu na základě blokové výjimky v odvětví motorových vozidel⁸⁴. Další oblastí samostatně upravenou je například pojišťovnictví⁸⁵.

---

⁸¹ Nařízení Rady (EHS) č. 2821/71 ze dne 20. prosince 1971 o použití čl. 85 odst. 3 Smlouvy na kategorie dohod, rozhodnutí a jednání ve vzájemné shodě, ÚV L 285/46

⁸² Nařízení Komise č. 772/2004 ze dne 27. dubna 2004 o použití čl. 81 odst. 3 Smlouvy na kategorie dohod o převodu technologií, ÚV L 123

⁸³ Nařízení Komise č. 1217/2010 ze dne 14. prosince 2010 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na kategorie dohod o výzkumu a vývoji, ÚV L 335/36

⁸⁴ Nařízení Komise č. 461/2010 ze dne 27. května 2010 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě v odvětví motorových vozidel, ÚV L 129/52

⁸⁵ Nařízení Komise č. 267/2010 ze dne 24. března 2010 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na kategorie dohod v oblasti pojišťovnictví

4. Prostředky ochrany při narušení hospodářské soutěže

K dostatečné ochraně hospodářské soutěže nestačí mít pouze kvalitní právní rámec a v něm široce obsáhlé normy, je třeba umět je správně a efektivně používat. V praxi máme na výběr z více možností, kdo se této aplikační funkce zhostí.

Na jedné straně tato pravomoc může být dána do rukou soudům jako nezávislým orgánům na základě soukromoprávních žalob podaných soutěžiteli či spotřebiteli, kteří se cítí být poškozeni protisoutěžním jednáním. Na straně druhé mohou být aplikací soutěžních pravidel pověřeny správní orgány, které vykonávají dozor ve veřejném zájmu z úřední povinnosti. Mezi těmito dvěma systémy pak můžeme zavést nespočet smíšených modelů, ve kterých budou kompetence různě rozděleny. Z obecného pohledu tak rozlišujeme přístup severoamerický a evropský.

Ve Spojených státech je tato pravomoc svěřena především soudům, svou omezenou roli tu však hraje i Federal Trade Commission v postavení zvláštního orgánu veřejné správy pro oblast hospodářské soutěže⁸⁶. Naopak evropské státy daly přednost smíšenému systému s důrazem kladeným hlavně na pravomoci správních úřadů. Rozlišujeme tak tady zásadně mezi činnostmi na jedné straně specializovaných soutěžních orgánů, jejichž prostředky ochrany jsou povětšinou z oblasti veřejného práva, a na straně druhé činnostmi obecných soudů, kterým se postupně rozšiřují jejich kompetence o přímou aplikaci soutěžních předpisů v soukromoprávních sporech.

Hlavní rozdíly mezi veřejnoprávním a soukromoprávním prosazováním soutěžního práva spočívají v objektu a funkci ochrany. Veřejnoprávní prostředky zajišťují primárně ochranu efektivní hospodářské soutěže před jejím omezením, objektem soukromoprávního prosazování je pak zájem jednotlivce a ochrana jeho konkrétních soukromých práv, která byla poškozena při porušení soutěžních pravidel⁸⁷.

Funkce veřejného prosazování jsou tři. Jednak se jím chce ukončit protisoutěžní jednání, tedy aplikovat v praxi jednotlivé zákazy, jednak zajistit vhodnou nápravu v případě narušení hospodářské soutěže a jednak potrestat viníka, a působit tak i preventivně vůči ostatním⁸⁸. V případě soukromého prosazování je dominantním cílem kompenzovat škodu, kterou utrpěla konkrétní osoba v souvislosti s tím, že někdo jiný porušil soutěžní pravidla.

V první části této kapitoly se budu věnovat představení soutěžních orgánů na unijní a národní úrovni a jejich vzájemné vazby. V další části se zaměřím na roli soudů v prosazování

⁸⁶ Boháček, M.: Základy amerického obchodního práva, Linde, Praha 2007, str. 45

⁸⁷ Raus, D., Oršulová, A.: Kartelové dohody, C.H.Beck, Praha 2009, str. 297

⁸⁸ Tamtéž

soutěžního práva.

1. Specializované soutěžní orgány

V části o pramenech soutěžního práva byla zmíněna dualita mezi právem evropským a právem národním. Z toho také vyplývají dvě úrovně orgánů, které jsou zmocněny k aplikaci soutěžních pravidel. Jednak to je úroveň unijní a jednak národní. Již při založení Evropského hospodářského společenství v roce 1957 se soutěžní politika a kontrola nad dodržováním soutěžních norem svěřila Komisi. V České republice je pak touto funkcí pověřen Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Od nabytí účinnosti Nařízení č. 1/2003 tu je nastavena též úzká spolupráce mezi Komisí a národními soutěžními orgány.

1.1. Komise jako soutěžní orgán

V oblasti stanovení pravidel hospodářské soutěže nezbytných pro fungování vnitřního trhu má Unie výlučnou pravomoc⁸⁹. Realizace evropské soutěžní politiky je v rukou Komise. Ta byla pro tento úkol zvolena jako nejpovolanejší instituce, jelikož bylo třeba velmi operativního přístupu, který by ostatní orgány Evropské unie jen těžko zvládly.

V Komisi za tuto agendu odpovídá především generální ředitelství (GŘ) pro hospodářskou soutěž. Od ostatních orgánů Komise se tento odlišuje tím, že těžiště jeho činnosti není v předkládání legislativních návrhů, ale v zákrocích proti subjektům (podnikům či státům), o nichž se domnívá, že porušují soutěžní předpisy. Generální ředitelství má okolo 900 zaměstnanců a jeho provoz stojí ročně necelých 100 milionů EUR⁹⁰.

GŘ je rozděleno na dvě velké sekce dle oblastí soutěžního práva. Kromě pilíře antitrustu, do kterého je zahrnuta i materie spojování podniků, se tu tedy setkáme i s odborem pro kontrolu státní podpory. Vedle tohoto členění je generální ředitelství rozděleno ještě podle sektorového zaměření na oblast průmyslu, energetiky, dopravy, telekomunikace a finančních služeb.

1.1.1. Pravomoci Komise

---

⁸⁹ čl. 3 odst. 1 písm. b) Smlouvy o fungování Evropské unie

⁹⁰ http://ec.europa.eu/dgs/competition/factsheet_general_cs.pdf

Kromě širokých rozhodovacích oprávnění a s nimi souvisejících vyšetřovacích pravomocí, se Komise podílí i na legislativním procesu. Tyto pravomoci vychází z čl. 105 SFEU a dále jsou rozvedeny v Nařízení č. 1/2003.

Pokud Komise zjistí, že dochází k narušování hospodářské soutěže jednáním, které je v rozporu s článkem 101 SFEU (případně 102 SFEU), může, v rámci svých rozhodovacích pravomocí, přikázat ukončení takového jednání. Za tím účelem je též oprávněná ukládat nápravná opatření (čl. 7 Nařízení). Na dobu určitou smí Komise nařídít předběžná opatření, pokud hrozí vážná a nenapravitelná škoda hospodářské soutěži (čl. 8 Nařízení). Pokud před přijetím rozhodnutí uzná Komise za vhodné, může učinit závaznou nabídku podniků, které tak reagují na výhrady k jejich protisoutěžnímu jednání (čl. 9 odst. 1 Nařízení). Komise má právo znovu zahájit řízení, pakliže se podstatným způsobem změnily skutečnosti důležité pro rozhodnutí, nebo pokud podniky jednájí v rozporu se svými závazky (čl. 9 odst. 2 Nařízení).

Další skupinou pravomocí, které výslovně zmiňuje Nařízení č. 1/2003, jsou vyšetřovací pravomoci. Komise může provádět šetření určitého hospodářského odvětví nebo určitého druhu dohod v různých odvětvích, nasvědčující-li okolnosti tomu, že je narušena hospodářská soutěž mezi členskými státy (čl. 17 Nařízení). K tomu je oprávněná vyžádat si od jednotlivých podniků nezbytné informace související s čl. 101 SFEU, a to buď na základě prosté žádosti nebo předchozího rozhodnutí (čl. 18 Nařízení). Kromě samotných podniků se může Komise dotazovat a shromažďovat informace k předmětu šetření od jednotlivých právnických či fyzických osob, které, na rozdíl od podniků, nejsou k takové spolupráci povinny (čl. 19 Nařízení).

Na vyšetřovací pravomoci navazuje oprávnění provádět kontroly podniků, zejména vstupovat do všech jejich prostor, kontrolovat obchodní záznamy a získávat jejich kopie, a zajišťovat tak potřebné informace pro řízení (čl. 20 Nařízení). Takovéto kontroly lze provádět na základě rozhodnutí Komise a pověřené osoby musí být k tomu písemně zmocněny. Před zahájením je nutné informovat orgán pro ochranu hospodářské soutěže členského státu. Komise je oprávněná provádět kontroly i v soukromých objektech, například i v bytech zaměstnanců, pokud existuje důvodné podezření, že se zde nacházejí materiály důležité pro vyšetřování (čl. 21 Nařízení). Kromě rozhodnutí Komise konzultovaného se soutěžním orgánem dotyčného členského státu je třeba mít pro tuto kontrolu i souhlas příslušného vnitrostátního soudu.

Co se týče ukládání sankcí, článek 23 upravuje možnost pokutovat podniky, pakliže poruší povinnosti, které jim vyplývají z tohoto Nařízení. Především se jedná o povinnost spolupracovat při vyšetřování a poskytovat pravdivé a úplné informace. Takováto pokuta může činit až 1 % ročního obrátu. Peněžitým trestem může skončit i samotné protisoutěžní jednání podniků, které je zakázáno podle čl. 101 SFEU, případně nesplnění závazku přijatého na základě tohoto Nařízení. V tomto případě může výše pokuty dosáhnout až 10 % celkového ročního

obratu.

Komise disponuje ještě dalším sankčním prostředkem, a to je možnost ukládat penále, aby donutila podniky splnit povinnosti plynoucí jim přímo z Nařízení nebo z předchozího rozhodnutí (čl. 24 Nařízení).

Další skupinou pravomocí, které náležejí Komisi, jsou oprávnění vztahující se k jejímu postavení v rámci Evropské soutěžní sítě, o čemž bude pojednáno dále.

Smlouva o fungování Evropské unie zmocňuje Komisi také k přijímání nařízení upravujících kategorie dohod, tzv. blokové výjimky (čl. 105 odst. 3 SFEU), a dále pak k předkládání návrhů směrnic či nařízení týkajících se provedení zásad upravených v člancích 101 a 102 SFEU. Tyto předpisy pak přijímá Rada po konzultaci s Evropským parlamentem (čl. 103 odst. 1 SFEU).

S obdobným vymezením pravomocí Komise, tak jak jsou obsaženy v Nařízení č. 1/2003, se setkáme i u národního soutěžního orgánu.

1.2. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Současným českým soutěžním orgánem je Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Cesta k dnešní podobě nebyla jednoduchá. První úřad založený v roce 1991 byl následně přeměněn na ministerstvo pro hospodářskou soutěž. Původní postavení získal zpět až v roce 1999, kdy byla též zakotvena jeho politická a institucionální nezávislost. Další změny ve vymezení pravomoci přinesl náš vstup do Evropské unie v roce 2004 a též zatím poslední novela zákona o ochraně hospodářské soutěže z roku 2009.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže je ústředním orgánem státní správy pro podporu a ochranu hospodářské soutěže proti jejímu nedovolenému omezování⁹¹. V jeho čele stojí předseda jmenovaný na šest let prezidentem republiky na návrh vlády.

1.2.1. Působnost ÚOHS

V zákoně o ochraně hospodářské soutěže nalezneme v hlavě V. věnované Úřadu § 20, který je nazván působnost a pravomoci. První věta tohoto ustanovení odkazuje na zvláštní právní předpis, který upravuje působnost Úřadu. Tímto předpisem je zákon č. 273/1996 Sb., o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.

---

⁹¹ § 1 odst. 1 zákona č. 273/96 Sb., o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Působnost ÚOHS, tedy oblast, ve které uplatňuje svou pravomoc, je zde vymezena velmi stroze v § 2 ve třech písmenech. Pod písmenem a) je stanoven úkol vytvářet podmínky pro podporu a ochranu hospodářské soutěže, pod b) vykonávat dohled při zadávání veřejných zakázek⁹² a pod písmenem c) jsou shrnuty další působnosti stanovené zvláštními zákony. Těmito dalšími kompetencemi jsou úkoly spojené s poskytováním veřejných podpor⁹³ a nejnovější oblastí svěřenou do působnosti Úřadu v roce 2010 je dohled nad dodržováním zákona o tržní síle⁹⁴.

Vytváření podmínek pro podporu a ochranu hospodářské soutěže překračuje svým obsahem předmět zákona na ochranu hospodářské soutěže vymezený v § 1 OHS, který hovoří pouze o ochraně proti nedovolenému omezování soutěže. Jak ale vyplývá z praxe, všeobecně se žádné kompetenční rozdíly neuplatňují, a nečiní tak žádné problémy toto nepřesné vyjádření⁹⁵.

1.2.2. Pravomoc ÚOHS

Pravomoc Úřadu, tedy právní prostředky, které má k dispozici pro výkon své působnosti, je stanovena zákonem OHS na několika různých místech. Kromě zákona vymezuje pravomoc ÚOHS také nařízení Rady č. 1/2003. Tato oprávnění svěřená Úřadu můžeme rozdělit do několika skupin. Jedná se o pravomoc rozhodovací, dozorčí, oprávnění vydávat podzákonné právní předpisy a povinnost publikační.

V následujících odstavcích stručně vymezím obsah těchto oprávnění dotýkajících se kartelových dohod jednak s čistě vnitrostátními účinky, a jednak ve věcech, ve kterých je pravomoc Úřadu stanovena na základě výše zmíněného Nařízení.

1.2.2.1. Oprávnění vydávat rozhodnutí

Rozhodovací pravomoc souvisí s oprávněním vést řízení ve věcech zakázaných dohod upraveným v § 7 OHS. Toto ustanovení má na mysli jednání dotýkající se pouze národního trhu. V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie se rozšířila pravomoc Úřadu i na kartelové dohody a jednání ve vzájemné shodě zakázané čl. 101 SFEU. Na základě čl. 3 odst. 1 Nařízení je i do našeho právního řádu zakotvena zásada přímé aplikovatelnosti soutěžních

⁹² Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách

⁹³ Zákon č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje

⁹⁴ Zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití

⁹⁵ Munková, J., Kindl, J.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže. Komentář, C.H.Beck, Praha 2009, str. 308

pravidel EU.

Úřad vydává rozhodnutí o existenci zakázané dohody a zakazuje plnění takové dohody do budoucna (§ 7 odst. 1 OHS), případně požaduje ukončení protiprávního jednání [§ 20a odst. 1 písm. a) OHS, (čl. 5 Nařízení)]. Dále ukládá pokuty a opatření k nápravě [§ 22, § 20, § 20a odst. 1 písm. d), odst. 3 písm. i) OHS, (čl. 5 Nařízení)]. Přijímá závazky, které strany navrhly k odstranění závadného stavu [§ 7 odst. 2, § 20a odst. 1 písm. c) OHS, (čl. 5 Nařízení)]. Též může rozhodnout o předběžném opatření, kterým by prozatímně upravil vztahy mezi soutěžiteli [§ 20a odst. 1 písm. b) OHS, (čl. 5 Nařízení)]⁹⁶. Úřad může svým rozhodnutím také odejmout výhodu blokované výjimky (§ 4 odst. 3, § 20a odst. 2 OHS).

Z porovnání jednotlivých oprávnění v řízení vnírostátním a v řízení ve věcech, kdy je ovlivněn obchod mezi členskými státy, můžeme usoudit, že se tyto pravomoci navzájem překrývají. Je to pochopitelné vzhledem k věcně obdobným skutkovým podstatám obsaženým v českém a evropském soutěžním právu. Podle některých autorů by proto bylo účelnější a jistě i přehlednější upravit rozhodovací pravomoci Úřadu jednotně⁹⁷.

1.2.2.2. Oprávnění vykonávat dozor

O výkonu dozoru se hovoří v ustanovení § 20 odst. 1 písm. a) OHS, kde je vymezen obsah této dozorčí pravomoci. Úřad jednak dohlíží nad dodržováním povinností uložených přímo zákonem, a jednak kontroluje plnění vydaných rozhodnutí.

K této pravomoci jsou zapotřebí určité nástroje, tedy další oprávnění, která má Úřad k dispozici. Liší se podle jednotlivých fází dozorčí činnosti.

ÚOHS disponuje širokými vyšetřovacími pravomocemi, které slouží k odhalení a prokázání zakázaného jednání, které narušuje hospodářskou soutěž. V situaci, kdy je pravděpodobné, že k takovému narušení dochází, může provádět i tzv. sektorová šetření soutěžních podmínek na jednotlivých trzích (§ 20 odst. 2 OHS). Na základě tohoto šetření nemůže vydat samotné rozhodnutí ve věci s konkrétním závazným opatřením, ale může navrhnout a doporučit kroky, které povedou ke zlepšení soutěžních podmínek. Výsledkem takového šetření může být i zahájení řízení z moci úřední.

K vyšetřovacím pravomocem patří i možnost Úřadu vyžadovat od soutěžitelů předložení různých listin (podkladů, informací, obchodních knih) a podat k nim vysvětlení (§ 21e OHS). Toto oprávnění Úřadu je vyváжено povinností soutěžitelů tyto obchodní záznamy na písemnou

⁹⁶ Samotná úprava předběžného opatření v zákoně OHS chybí. Subsidiárně se tedy použije příslušné ustanovení správního řádu (zákon č. 500/2004 Sb.)

⁹⁷ Munková, J., Svoboda, P., Kindl, J.: Soutěžní právo, C.H.Beck, Praha 2006, str. 367

žádost poskytnout pod hrozbou pokuty.

Mezi nejvýznamnější vyšetřovací pravomoci se řadí možnost uskutečnit šetření v prostorách sloužících k podnikání, anebo i na místech jiných, které nesouvisí s obchodní činností (§ 21f a 21g OHS). Pracovníci Úřadu jsou oprávněni hlavně ke vstupu do těchto prostor (do jiných než obchodních prostor je ke vstupu potřeba předchozího souhlasu soudu), nahlížet do obchodních záznamů, které se zde nacházejí, a tyto prostory pečeti. Opět je tu povinnost soutěžitelů takové jednání nejen strpět, ale poskytnout i nezbytnou součinnost.

V případě, kdy soutěžitelé neplní povinnosti, které jim uložil Úřad v rozhodnutí, tento může nejen uložit pokutu podle § 22 a 22a OHS, ale také je možné znovu zahájit zastavené řízení podle § 7 odst. 4 OHS.

Stejné pravomoci má ÚOHS i v řízení ve věcech soutěžitelů, jejichž jednání by mohlo narušit obchod mezi členskými státy EU, jak vyplývá z § 1 odst. 4 a § 21h odst. 1 OHS, které stanoví, že se podle tohoto zákona postupuje i při vedení řízení a provádění šetření. Jak bylo zmíněno výše, obdobně jsou upraveny též oprávnění Komise v Nařízení č. 1/2003.

1.2.2.3. Pravomoc vydávat podzákoné předpisy

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže je zmocněn k vydávání podzákoných právních předpisů k ochraně soutěže před jejím narušením kartelovými dohodami. Výslovné zmocnění se nachází v § 26 odst. 2 OHS, který stanoví, že Úřad může vyhláškou povolit blokovou výjimku ze zákazu těchto dohod.

Poté, co byly zrušeny všechny předchozí vyhlášky upravující skupinové výjimky v souvislosti s naším vstupem do EU a bylo zavedeno pravidlo použití stejných blokových výjimek na dohody čistě vnitrostátní i na jednání ovlivňující obchod mezi členskými státy, Úřad této své pravomoci ještě nevyužil.

1.2.2.4. Publikační pravomoc

Co se týče oblasti zakázaných dohod, má Úřad pravomoc zveřejňovat svá pravomocná rozhodnutí (§ 20 odst. 1 písm. b) OHS). Spíše než o oprávnění jde ve skutečnosti o povinnost. Zajišťuje se tím informovanost veřejnosti o činnosti ÚOHS, transparentnost i předvídatelnost rozhodování.

V dnešní době publikuje Úřad svá rozhodnutí ve Sbírce rozhodnutí ÚOHS a také na svých internetových stránkách, kde kromě toho je možné nalézt i další dokumenty, výroční

zprávy a jiné informace o činnosti.

1.3. Spolupráce Úřadu a Komise

Vztah mezi Komisí a národními soutěžními orgány prošel dlouhým vývojem. Na začátku, kdy se evropské soutěžní právo začalo pomalu utvářet a kdy plnilo hlavně funkci prostředku integrace, se zvolil tzv. centralizovaný systém aplikace soutěžních norem. Národním soutěžním orgánům se sice svěřila pravomoc zakázat určité jednání pro rozpor s čl. 101 SFEU, nicméně neměly již možnost rozhodovat, zda se na konkrétní dohodu vztahuje výjimka zakotvená v čl. 101 odst. 3 SFEU či nikoli. Takové oprávnění měla pouze Komise, čímž byla použitelnost práva EU silně omezena, a evropské soutěžní právo se tak aplikovalo na národní úrovni jen zcela výjimečně⁹⁸.

Postupem času, jak se rozšiřoval počet členských států, tento stav byl nadále neudržitelný. V souvislosti s největším rozšířením Evropské unie plánovaným na rok 2004 se proto začala připravovat dosud nejrozsáhlejší reforma soutěžního práva.

Ta přišla s již několikrát zmiňovaným nařízením Rady ES č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 101 a 102 SFEU (dříve čl. 81 a 82 SE) s účinností od 1. května 2004. Toto Nařízení upravuje procesní pravidla aplikace soutěžního práva na evropské a národní úrovni značně odlišně od předchozí úpravy⁹⁹.

Kromě zrušení systému individuálních výjimek a jeho nahrazení výjimkami blokovými, doznalo změny i rozložení kompetencí mezi Komisí a národními soutěžními orgány. Došlo tak k decentralizaci aplikace evropského soutěžního práva, kdy napříště budou kompetentní kromě Komise i národní orgány nejen k zákazu kartelové dohody dle čl. 101 SFEU (jak tomu bylo doposud), ale i k rozhodnutí o nesplnění podmínek k vynětí jednání ze zákazu podle čl. 101 odst. 3 SFEU (dříve bylo potřeba pozitivního individuálního rozhodnutí k povolení výjimky).

Důležitým nástrojem této decentralizace je vytvoření tzv. Evropské soutěžní sítě, která má nadále sloužit jako prostředí pro úzkou spolupráci a koordinaci mezi Komisí a národními soutěžními orgány. V dalších odstavcích představím stručně některé základní principy fungování této sítě, orgány, které zahrnuje, a rozdělení kompetencí mezi nimi navzájem.

---

⁹⁸ Srov. například Petr. M. a kol.: Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR, C.H.Beck, Praha 2010, str. 14

⁹⁹ Nařízení Rady (EHS) č. 17 o provádění čl. 85 a 86 Smlouvy, ÚV P 13, 21.2. 1962

1.3.1. Evropská soutěžní síť

Vytvoření Evropské soutěžní sítě [*le Réseau européen de concurrence, European competition network (ECN)*] vychází z čl. 35 Nařízení č. 1/2003, který požaduje po členských státech, aby si určily orgány pro hospodářskou soutěž odpovědné za používání čl. 101 a 102 SFEU. Tím jsou ustaveny orgány, které napříště budou tvořit součást Evropské soutěžní sítě. Dalším důležitým dokumentem je Oznámení ECN¹⁰⁰, které podrobněji vysvětluje některé zásady fungování a spolupráce.

Nařízení č. 1/2003 nechává volbu konkrétních orgánů na členských státech dle národních zvyklostí, proto se můžeme setkat jak s orgány typu správního úřadu, tak i se soudy.

Cílem této platformy je navázat komunikaci a spolupráci mezi Komisí a národními soutěžními orgány a též mezi národními orgány navzájem za účelem ochrany soutěže. Společně mají pracovat na utváření evropské soutěžní politiky, koordinovat své postupy při řešení konkrétních případů, a zajistit tak konzistentní a jednotnou aplikaci soutěžních pravidel EU na celém území Unie.

1.3.2. Způsob určení příslušnosti soutěžních orgánů

Základním principem fungování ECN je určení příslušného orgánu, který je v daném případě nejvhodněji umístěným k řešení konkrétní věci. Nejvhodněji umístěným bude takový orgán, k jehož území má posuzované jednání úzký vztah. Tento vztah se hodnotí jednak z pohledu dopadu negativních účinků, tedy na jakém území se omezení soutěže projeví, a jednak z pohledu efektivního ukončení předmětného porušování soutěže, se kterým souvisí možnost dostatečně shromáždit důkazy.

Zásadně je možné, aby věc byla projednána jedním soutěžním orgánem, nebo souběžně několika národními soutěžními orgány, nebo Komisí. Čl. 11 odst. 3 Nařízení č. 1/2003 zakotvuje povinnost jednotlivých národních soutěžních orgánů informovat Komisi, kdykoli zahájí řízení, ve kterém hodlají aplikovat čl. 101 a 102 SFEU. Členské státy se následně zavázaly poskytovat tyto informace i sobě navzájem, což se děje prostřednictvím informačního systému v rámci ECN.

V praxi řeší konkrétní narušení hospodářské soutěže nejčastěji národní soutěžní orgány, jelikož jsou většinou nejbliže samotným soutěžitelům, a mají tak nejvhodnější podmínky opatřit si potřebné podklady a provést šetření. Komise se proto dostává jen k případům nejzávažnějším,

¹⁰⁰ Oznámení Komise o spolupráci v rámci sítě orgánů pro ochranu hospodářské soutěže (Oznámení ECN), ÚV C 101 ze dne 27.4.2004

kteřé zahrnují nejméně tři členské státy najednou¹⁰¹.

Pokud v daném případě mají zájem na vedení řízení soutěžní úřady z více států, je možné, aby tyto orgány vedly řízení souběžně. Tak tomu bude především v situaci, kdy jednání má zásadní dopad na hospodářskou soutěž zejména na jejich příslušných územích a pokud řízení pouze jednoho orgánu by nebylo dostatečné k tomu, aby bylo možné celé protiprávní jednání účinně ukončit anebo náležitě sankcionovat¹⁰². Nicméně cílem spíše je, aby každý případ řešil jen jeden orgán¹⁰³, a proto jsou takové situace v praxi mimořádně výjimečné¹⁰⁴.

1.3.3. Spolupráce mezi členy ECN

Další zásadou, na které je postaveno fungování Evropské soutěžní sítě, je spolupráce mezi jednotlivými členy. Taková spolupráce je nezbytná zejména v případech, kdy soutěžní orgán potřebuje k rozhodnutí podklady nacházející se na území jiného státu, přičemž k takovému šetření ale nemá dostatečnou pravomoc.

Východiskem je proto čl. 12 Nařízení, který stanoví, že Komise i orgány pro hospodářskou soutěž členských států jsou oprávněny vzájemně si sdělovat a užívat jako důkazy jakékoli skutkové nebo právní skutečnosti, včetně důvěrných informací. To je pak dále rozvedeno v ustanovení čl. 22 odst. 1 Nařízení a v českém právu v § 20a odst. 3 písm. f) OHS, které opravňují národní soutěžní orgány konat šetření a shromažďovat potřebné důkazy jménem a na účet soutěžního úřadu jiného členského státu.

Vyšetřování a získávání podkladů provádějí pověřené osoby dožádaného orgánu podle svých vnitrostátních právních předpisů a procesních postupů¹⁰⁵.

Vyměněné informace se mohou využívat jako důkazy pouze v řízení, ve kterém se aplikuje čl. 101 SFEU (nebo čl. 102 SFEU). To znamená, že pokud vnitrostátní orgán hodlá předmětné jednání posoudit jen podle svého práva národního, tedy konkrétní praktika neovlivňuje obchod mezi členskými státy EU, je takováto výměna vyloučena. Předané informace mohou být ovšem použity ve stejné věci za účelem aplikace práva národního paralelně s právem evropským. To je však možné pouze za podmínky, že v takovém případě použití vnitrostátního práva nepovede k odlišnému výsledku při posouzení věci, než k jakému se dospěje použitím evropského práva¹⁰⁶.

---

¹⁰¹ Oznámení ECN, odst. 14

¹⁰² Oznámení ECN, odst. 12

¹⁰³ Nařízení č. 1/2003, odst. 18 preambule

¹⁰⁴ Petr. M. a kol.: Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR, C.H.Beck, Praha 2010, str. 387 a tam uvedená literatura

¹⁰⁵ Nařízení č. 1/2003, čl. 22 odst. 2

¹⁰⁶ Nařízení č. 1/2003, čl. 12 odst. 2

Druhou podmínkou pro použití informací získaných od jiných členů ECN je, že pokud tyto důkazy mají sloužit k uložení sankcí fyzickým osobám, musí být tresty ekvivalentní ve státě předávajícího i žádajícího orgánu. Jestliže tomu tak není, zkoumá se úroveň ochrany práva na obhajobu fyzických osob. Aby mohly být dožádané podklady využity v řízení jako důkazy, musí být dodržena stejná úroveň ochrany, jaká je zaručena vnitrostátními předpisy přijímacího orgánu. V takovém případě však vyměněné informace nemohou být využity k uložení trestu odnětí svobody¹⁰⁷.

1.3.4. Postavení Komise v ECN

Ačkoli Evropská soutěžní síť je založená na principu rovnosti všech jejích členů, jisté specifické postavení Komise přece jen zaujímá. Jejím úkolem jako „strážce Smluv“¹⁰⁸, kromě jiného, je dohlížet na rozvoj soutěžní politiky a zajišťovat účinné a konzistentní prosazování evropského soutěžního práva¹⁰⁹.

Před přijetím rozhodnutí, jehož předmětem je zakázané jednání podle čl. 101 SFEU, národní soutěžní orgány jsou povinny informovat o obsahu takového rozhodnutí ostatní členy ECN a především pak Komisi. Ta k němu může zaujmout nezávazné stanovisko, v němž uvede své postřehy k věci, aby nedocházelo k rozporům v interpretaci soutěžních pravidel¹¹⁰.

Čl. 11 odst. 6 Nařízení opravňuje Komisi i k převzetí věci, ve které již bylo zahájeno řízení některým národním soutěžním orgánem, a tím zbaví tento orgán příslušnosti v předmětné věci rozhodnout. Takovou pravomoc má Komise v několika případech. Především tehdy, pokud hrozí, že by národní soutěžní úřady, které vedou současně řízení v jedné věci, přijaly navzájem rozporné rozhodnutí. Případně může Komise takto zasáhnout, jestliže navrhované rozhodnutí je zcela zjevně v nesouladu s ustálenou judikaturou¹¹¹.

2. Orgány moci soudní

V úvodu této kapitoly jsem zmínila dva přístupy k ochraně hospodářské soutěže, a to

---

¹⁰⁷ Nařízení č. 1/2003, čl. 12 odst. 3

¹⁰⁸ Smlouva o EU, čl. 17

¹⁰⁹ Oznámení ECN, odst. 43

¹¹⁰ Oznámení ECN, odst. 46

¹¹¹ Nařízení č. 1/2003, čl. 11 odst. 6, Oznámení ECN, odst. 54, písm. a), b)

prostřednictvím specializovaných soutěžních orgánů na jedné straně, které hájí veřejné zájmy, a soudy na straně druhé, které se považují za ochránce soukromých zájmů. Otázka soudů a jejich role při poskytování ochrany v soutěžních věcech je ale komplikovanější právě z pohledu, jaké zájmy a práva jsou jimi chráněny.

Pokud se totiž staví jako protiváha správním soutěžním orgánům, mluvíme o jejich funkci při soukromém prosazování soutěžního práva a máme tedy na mysli soudy civilní.

Kromě soudů civilních rozlišujeme však ještě další druhy soudnictví, a to trestní a správní¹¹², jejichž roli v soutěžním právu je nutno též zmínit.

2.1. Civilní soudy

Těžištěm prosazování soutěžního práva na Evropském kontinentě jsou veřejné instituce, Komise a národní soutěžní orgány. Soukromoprávní prostředky ochrany, tedy uplatnění nároků vzniklých při porušení soutěžních pravidel v rámci běžného nalézacího řízení, jsou stále jen doplňkem, který hraje dosud pouze druhořadou roli¹¹³.

Avšak postupně je tomuto způsobu ochrany hospodářské soutěže projevována čím dál tím větší podpora a do budoucna se s tímto nástrojem počítá jako s vysoce efektivním a hodnotným prostředkem dohledu nad dodržováním soutěžních předpisů, který doplňuje, ale nenahrazuje ani neohrožuje působení veřejných orgánů v této oblasti¹¹⁴.

2.1.1. Pravomoc národních soudů v soutěžních věcech

Jak bylo zmíněno výše, hospodářské soutěži je poskytována ochrana ve dvou liniích, které nejsou na sobě nezávislé, naopak se vzájemně ovlivňují a doplňují. Jejich odlišné funkce ale přispívají k jisté rozhodovací dvojkolejnosti, protože soutěžní orgán (tedy správní orgán) nemůže v žádném případě rozhodnout o soukromoprávních nárocích vyplývajících z porušení soutěžních norem¹¹⁵. Takovou pravomoc má pouze nezávislý soudní orgán.

Posílit soukromé prosazování soutěžního práva a tedy i roli civilních soudů je i přáním Komise. Ta se snaží přesunout část rozhodovacích pravomocí o soutěžních věcech na civilní

¹¹² Winterová, A. a kol.: Civilní právo procesní, 6. vydání, Linde, Praha 2011, str. 24

¹¹³ Raus, D., Oršulová, A.: Kartelové dohody, C.H.Beck, Praha 2009, str. 295

¹¹⁴ Bílá kniha – Žaloby o náhradu škody pro porušení antitrustových pravidel ES ze dne 2.4.2008; Komise EU, KOM (2008), 165 v konečném znění

¹¹⁵ K možnosti větší motivace účastníků správního řízení k dobrovolnému odškodnění obětí protisoutěžního jednání více viz. Neruda, R.: Antitrust 4/2011 - „Soukromé či veřejné prosazování soutěžního práva?“, str. 159

soudy, zejména v těch případech, kdy je kromě veřejného zájmu na zachování funkční soutěže dotčen i zájem soukromý¹¹⁶. Velká změna tak nastala s přijetím Nařízení č. 1/2003, které přeneslo část kompetencí při rozhodování soutěžních věcí i na národní soudy.

Jedná se hlavně o pravomoc přímo používat čl. 101 (a čl. 102) SFEU, jak vyplývá z čl. 6 Nařízení. Národní soudy jsou v těchto případech oprávněny rozhodnout, zda daná smlouva je či není zakázanou dohodou ve smyslu čl. 101 SFEU, zda se na ni vztahuje obecná výjimka podle čl. 101 odst. 3 SFEU, případně jestli splňuje podmínky pro vyjmutí ze zákazu na základě blokové výjimky.

Tato pravomoc je paralelní s pravomocí Komise a národních soutěžních orgánů, i když každá z těchto institucí, jak bylo řečeno výše, sleduje jiný cíl. V takovémto případě, kdy se o jedné věci může vést řízení před více orgány, je třeba dbát zvýšené opatrnosti, aby nedocházelo k rozporným rozhodnutím.

Důležitou roli tu hraje závaznost rozhodnutí soutěžního úřadu v pozdějším soudním řízení, a to nejen z hlediska právní jistoty, ale i kvůli zjednodušení následného dokazování, kdy poškozený již nemusí prokazovat existenci protiprávního jednání, ani identitu pachatele. Pro národní soudy členských zemí jsou závazná předchozí rozhodnutí Komise, jak je uvedeno v čl. 16 odst. 1 Nařízení. Civilní soudy v České republice jsou pak dále vázány i existujícím rozhodnutím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, zda se delikt stal a kdo jej spáchal (§ 135 odst. 1 OSŘ).

Na teoretické úrovni si někteří autoři položili otázku, zda by mohlo dojít k opačné situaci, tedy zda by mohl být soutěžní orgán vázán předchozím rozhodnutím civilního soudu, který by rozhodoval spor ze soutěžního jednání. Došli však k závěru, že soutěžní úřad by rozsudkem soudu vázán nebyl, neboť je to on, kdo je primárně oprávněn posuzovat, jestli k porušení soutěžního práva došlo či nikoli¹¹⁷.

V rámci soudního řízení, jehož předmětem je protisoutěžní jednání, se mohou soudy obrátit na Komisi nebo národní soutěžní orgán, jak to předpokládá čl. 15 Nařízení. Spolupráce mezi Komisí a soudy je dále podrobněji upravena v jednom z oznámení¹¹⁸ Komise, které se i konkrétněji vyjadřuje k institutu *amicus curie* neboli „přítele soudu“. Soutěžní úřady v této své roli mohou velmi napomoci soukromému prosazování tím, že poskytnou informace, které mají k dispozici v konkrétní věci, případně stanoviska a vyjádření k otázkám týkajícím se používání pravidel hospodářské soutěže. Ačkoli tento institut zatím není v praxi dostatečně využíván, přesto v sobě skrývá velký potenciál, jelikož se tento postup jeví jako efektivnější, než

¹¹⁶ Munková, J., Svoboda, P., Kindl, J.: Soutěžní právo, C.H.Beck, Praha 2006, str. 398

¹¹⁷ Petr, M.: Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR, C.H.Beck, Praha 2010, str. 560

¹¹⁸ Oznámení Komise o spolupráci s národními soudy při aplikaci čl. 101 a 102 SFEU (dříve čl. 81 a 82 ES), ÚV C 101 ze dne 27.4.2004 (Oznámení o spolupráci se soudy)

rozhodování o každé jednotlivé předběžné otázce ze strany soutěžního úřadu¹¹⁹.

V soutěžních věcech jsou příslušné v prvním stupni krajské soudy [§ 9 odst. 3 písm. k) OSŘ], přičemž u některých soudů jsou pro tyto věci zřízeny dokonce zvláštní senáty¹²⁰.

2.1.2. Soukromoprávní nároky z protisoutěžního jednání

Zákon o ochraně hospodářské soutěže nemá dnes žádné ustanovení, které by soukromé prosazování upravovalo¹²¹. V této situaci se tedy musí použít obecná ustanovení práva hmotného (a procesního), která se budou lišit dle jednotlivých právních titulů příslušných nároků.

Osoby, které se cítí být dotčeny a poškozeny protisoutěžním jednáním, mají na výběr mezi několika soukromoprávními prostředky ochrany proti takovému jednání. Mohou podat žalobu na náhradu škody, na vydání bezdůvodného obohacení, na zdržení se protisoutěžních praktik nebo žalobu na neplatnost smlouvy.

2.1.2.1. Náhrada škody

Autoři odborné literatury se shodují¹²², že v případě nároků na náhradu škody, která byla způsobena porušením soutěžních předpisů, se postupuje dle obchodního zákoníku. Je tomu tak nejen v případě škody vzniklé jednáním zakázaným podle zákona OHS, ale podle stejné právní úpravy by se mělo postupovat i při vymáhání nároků na náhradu škody z porušení evropských soutěžních předpisů¹²³.

Obchodní zákoník upravuje náhradu škody v § 373 a násl. Poškozený musí prokázat, že došlo k porušení právní povinnosti, v důsledku čehož mu vznikla škoda. Nemusí však dokazovat zavinění, jelikož se jedná o objektivní odpovědnost.

Škoda se nahrazuje v penězích, navrácení v původní stav je možné pouze za předpokladu, že o to poškozený požádá a že tento způsob náhrady je jinak možný a obvyklý (§ 378 ObchZ), s

¹¹⁹ Neruda, R.: Antitrust 4/2011 - „Soukromé či veřejné prosazování soutěžního práva?“, str. 158

¹²⁰ Petr, M.: Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR, C.H.Beck, Praha 2010, str. 560

¹²¹ Jinak tomu bylo v předchozím zákoně OHS z roku 1991, jenž upravoval jednotlivé nároky, kterých se mohli ti, jejichž práva byla nedovoleným omezením soutěže porušena, dožadovat vůči rušiteli. Šlo především o zdržení se jednání, odstranění závadného stavu, poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, náhradu škody a vydání neoprávněného majetkového prospěchu.

¹²² Např. Raus, D., Oršulová, A.: Justičná Revue 12/2008 - „Aktuální aplikační otazníky soukromého prosazování dodržování veřejného soutěžního práva v České republice a na Slovensku“, str. 1660

¹²³ Bányaiová, L.: Antitrust 4/2010 - „K některým otázkám soukromoprávních nároků z porušení soutěžních předpisů“, str. 27

čímž však ne všichni autoři souhlasí¹²⁴. V Bílé knize je pak vyjádřen požadavek, že poškozený musí obdržet minimálně plnou náhradu skutečné hodnoty utrpěné újmy. Nárok na plné odškodnění se tedy nevztahuje pouze na skutečnou škodu, ale také na ušlý zisk a zahrnuje i právo na úroky.

Dožadovat se náhrady může u soudu kterákoli osoba, která utrpěla škodu v důsledku porušení soutěžních pravidel. V první řadě to je tedy soutěžitel, jemuž byla způsobena škoda jednáním jiného soutěžitele, ať už jde o soutěžitele navzájem si konkurující či nikoli. Kromě podniku se náhrady škody způsobené protisoutěžním jednáním může domáhat i koncový spotřebitel. Podle Bílé knihy může být poškozeným i nepřímý odběratel či dodavatel, který vůbec nevstoupil do přímého vztahu s osobou, jež porušila pravidla.

Komise upozorňuje na obtíže při individuálním vymáhání škody, která je často rozptýlena mezi celou řadu poškozených, ať drobných podniků či spotřebitelů, s relativně nízkou jednotlivou výší škody. Často proto nepodají vůbec žalobu o náhradu, protože se obávají nákladů, dlouhého trvání, nejistoty, rizik a břemen spjatých s takovou žalobou. Dalším problémem je pak nedostatečně účinný postup ze strany žalobce i žalovaného, jakožto celého soudního systému, v případě, kdy je v souvislosti s jedním porušením pravidel podáno větší množství individuálních žalob.

Řešení je spatřováno v zavedení efektivních nástrojů kolektivního vymáhání. Navrhované opatření obsažené v Bílé knize je založené na kombinaci dvou vzájemně se doplňujících mechanismů. Jednak to je možnost spojit jednotlivé nároky na odškodnění za utrpěnou škodu do jedné kolektivní žaloby, a jednak možnost nechat se zastupovat k tomu kvalifikovaným subjektem, kterým může být například sdružení spotřebitelů nebo určité oborové sdružení.

2.1.2.2. Neplatnost smlouvy

Smlouva o fungování Evropské unie ve druhém odstavci článku 101 uvádí, že dohody, které jsou zakázané podle předchozího odstavce, jsou od počátku neplatné. Obdobně stanoví zákon o ochraně hospodářské soutěže v § 3, že dohody narušující hospodářskou soutěž jsou zakázané a neplatné, a to ve smyslu neplatnosti dle § 39 občanského zákoníku, na který je odkazováno v poznámce pod čarou.

V obou případech se jedná o neplatnost *ex lege*, k čemuž není potřeba žádného předchozího rozhodnutí, což i výslovně potvrzuje Nařízení č. 1/2003 ve svém článku 1. Takové rozhodnutí by mělo jen deklaratorní povahu, jak je tomu v případě rozhodnutí Úřadu dle § 7

---

¹²⁴ Petr, M.: Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR, C.H.Beck, Praha 2010, str. 554

OHS. Podle tohoto ustanovení musí ÚOHS ve svém rozhodnutí uvést, že byla uzavřena zakázaná dohoda, čímž se zakáže plnění dohody do budoucna. Oba koncepty pracují s neplatností absolutní, tedy že taková dohoda je neplatná od počátku, tj. vůbec nevznikla, byť někteří autoři zastávají myšlenku, že by bylo vhodnější zavést v soutěžním právu určitý typ přechodné neplatnosti¹²⁵.

Z hlediska uplatnění hmotněprávních nároků účastníků dohody vůči sobě navzájem, případně nároků třetích stran, je třeba zaměřit se na otázku civilněprávní neplatnosti takové zakázané dohody. Jak bylo vysvětleno výše, pro soutěžní právo nemá žádný význam forma právního úkonu, ve kterém je obsažena podstata zakázaného jednání. V momentě, kdy vyvstane spor o platnost takového právního úkonu, musí o něm rozhodnout příslušný civilní soud. K němu se tato otázka může dostat dvěma způsoby, jednak jako obrana v řízení na plnění, jednak v samostatném určovacím řízení¹²⁶.

2.1.2.3. Další soukromoprávní nároky

Dalším titulem soukromoprávního prosazování soutěžního práva může být žaloba na vydání bezdůvodného obohacení, jejíž hmotněprávní základ je tentokrát v § 451 a násl. občanského zákoníku. Podle této úpravy se bezdůvodným obohacením rozumí mj. majetkový prospěch získaný plněním z neplatného právního úkonu nebo z nepoctivých zdrojů.

Jak bylo vysvětleno výše, jednání, které naplňuje znaky uvedené v § 3 OHS nebo v čl. 101 SFEU, je zakázané a neplatné, a plnění na jeho základě tak lze podřadit pod definici bezdůvodného obohacení. Někteří autoři¹²⁷ nacházejí spojitost i s plněním z nepoctivých zdrojů, a poukazují tak na další možnost, jak se domáhat vrácení plnění poskytnutého v důsledku protisoutěžního jednání druhé strany.

V řízení před soudem může žalobce též žádat, aby se žalovaný zdržel jednání, které je považováno za porušení soutěžního práva. Jednak se toho může domáhat v rámci předběžného opatření (§ 76 OSŘ), nebo lze tak přímo vymezit předmět řízení [§ 80 písm. b) OSŘ].

Otázka zadostiučinění není v současné době nijak upravená, oproti zákonu OHS z roku 1991. Odborná veřejnost se shoduje, že by bylo vhodné zavést možnost uložení sankce v podobě zveřejnění rozsudku na náklady neúspěšné strany, jak je tomu ve sporech z nekalé soutěže. Tato sankce je mnohdy mnohem účinnější, protože i v podnikatelském prostředí se dobrá pověst vysoce cení¹²⁸.

¹²⁵ Kindl, J.: Kartelové a distribuční dohody, C.H.Beck, Praha 2009, str. 269

¹²⁶ Petr, M. a kol.: Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR, C.H.Beck, Praha 2010, str. 559

¹²⁷ Tamtéž, str. 556

¹²⁸ Munková, J., Svoboda, P., Kindl, J.: Soutěžní právo, C.H.Beck, Praha 2006, str. 403

2.2. Trestní soudnictví

Právní systém má kromě správních a soukromoprávních mechanismů k dispozici ještě trestněprávní prostředky k ochraně hospodářské soutěže. Trestní právo je však krajním prostředkem takové ochrany, používá se v situacích nejnebezpečnějších pro společnost, kde se ostatní právní nástroje ukáží jako neúčinné. Obvykle se o trestním právu hovoří jako o prostředku „poslední instance“ neboli *ultima ratio*¹²⁹.

S tímto principem, že trestní represe hraje zásadně pomocnou roli, tedy pokud je možné stejné ochrany dosáhnout prostředky z jiných právních odvětví, k trestněprávnímu postihu se nepřistoupí, souvisí právě i způsob trestání. Trestní právo má své postavení v postihu protisoutěžního jednání tam, kde soutěžní normy, respektive sankce, nejsou odstrašující natolik, aby zabránily jejich porušování. Cílem zavedení trestních sankcí je tedy postih fyzických osob, které se reálně podílejí na protisoutěžním jednání, na rozdíl od sankce ze strany soutěžních úřadů, která dopadá na soutěžící podniky.

V českém právu je trestní postih protisoutěžních praktik upraven v ustanovení § 248 trestního zákoníku. Objektem tohoto trestného činu je právě zájem na ochraně pravidel hospodářské soutěže. Trestní zákoník obsahuje skutkovou podstatu související se zakázanými dohodami v § 248 odst. 2 alinea 1. Objektivní stránka této skutkové podstaty záleží v tom, že pachatel v rozporu s právním předpisem na ochranu hospodářské soutěže uzavře se svým konkurentem dohodu o určení ceny, dohodu o rozdělení trhu nebo jinou dohodu narušující soutěž. Současně musí být naplněn alespoň jeden ze dvou dalších znaků, buď takovým jednáním musí způsobit ve větším rozsahu újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům, zadavateli nebo jinému dodavateli nebo tím musí opatřit sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody.

Cílem této úpravy je postihnout nejzávažnější a nejnebezpečnější formy protisoutěžního jednání, kterými jsou horizontální kartely. Těch se mohou dopustit pouze soutěžitelé stojící na stejné úrovni výrobního procesu a zároveň si navzájem konkurující. Z dosahu působnosti trestního práva jsou naopak vyjmuty dohody vertikální, které se obecně považují za společensky méně závažné, a proto není třeba je postihovat prostředky trestní represe. Ačkoli trestní zákoník uvádí jako příklad těchto nejškodlivějších kartelů dohody o cenách a rozdělení trhu, bude se toto ustanovení vztahovat i na jiná porušení, například na dohody o ovlivnění nabídky (bid rigging),

---

¹²⁹ Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné, Leges, Praha 2009, str. 21

jelikož se jedná pouze o demonstrativní výčet.

Trestní zákoník neobsahuje výklad užitých pojmů, jako je dohoda nebo soutěžitel. Je proto třeba podívat se do příslušných ustanovení zákona o ochraně hospodářské soutěže. Jedná se o trestný čin poruchový, což znamená, že musí dojít k následku, tedy je nutné, aby došlo k újmě nebo opatření si neoprávněných výhod, jinak bude jednání pachatele postihnuto jako pokus tohoto trestného činu. K posouzení jednání podle základní skutkové podstaty stačí, když vznikne škoda minimálně 50.000 Kč, případně ve stejném rozsahu je získána výhoda, která však může být i nemateriální povahy¹³⁰.

Pachatel může být potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. Horní hranice trestu může být až osm let, pokud tímto jednáním způsobí pachatel škodu velkého rozsahu, získá-li takovým činem pro sebe nebo jiného prospěch velkého rozsahu, nebo způsobí-li tak jinému úpadek. Škodou velkého rozsahu se dle § 138 TZ rozumí nejméně 5.000.000 Kč.

Jednání označované jako bid rigging, tedy kartelová dohoda mezi uchazeči o veřejnou zakázku, nezasahuje pouze do kartelového práva, ale i do úpravy veřejných zakázek¹³¹. Proto toto jednání může být posuzováno i podle § 257 TZ, který postihuje pletichy při zadávání veřejných zakázek. Trestný čin podle tohoto ustanovení spáchá ten, kdo se dopustí pletich v souvislosti se zadáním veřejné zakázky nebo s veřejnou soutěží tím, že na základě dohody s jiným zájemcem nebo uchazečem vyvíjí činnost směřující k zadání veřejné zakázky za nepřiměřeně vysokou nebo jinak nevýhodnou cenu. Pachatel může být potrestán odnětím svobody až na tři roky nebo zákazem činnosti.

Na evropské úrovni chybí jakákoli harmonizace trestněprávního postihu kartelových dohod. Situace se značně liší i mezi jednotlivými členskými státy, jelikož ne všechny země EU mají zavedeny trestní sankce za porušení soutěžního práva, případně jednotlivé právní úpravy se značně liší¹³². Nicméně i Komise do značné míry počítá s možností kriminalizace protisoutěžního jednání, když v čl. 12 Nařízení č. 1/2003, upravujícím výměnu informací potřebných k vyšetřování v rámci Evropské soutěžní sítě, zajišťuje ochranu mj. před trestem odnětí svobody, pokud není stejná sankce ukládána v obou státech, kterých se výměna informací týká. Sama Komise není oprávněná používat prostředky trestněprávní represe (viz. hlava VI Nařízení), avšak na národní úrovni to tedy nevylučuje.

Zavedení trestněprávních nástrojů do praxe si klade za cíl zefektivnit vymáhání soutěžního práva. To reaguje především na problém s postihem porušování soutěžních pravidel, kdy se peněžité sankce ukládané podnikům (nejčastěji ve formě právnických osob) zdají být jako

¹³⁰ Žatecká, E.: Antitrust/2009 - „Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže v trestním zákoníku“, str. 17

¹³¹ Oberfalcerová, K.: Antitrust 3/2011 - „Bid rigging – cesty a obtíže hledání exemplárního případu“, str. 124

¹³² Petr, M. a kol.: Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR, C.H.Beck, Praha 2010, str. 541

velmi málo odstrašující, přičemž k opačnému výsledku je možné dojít právě zavedením sankcí vůči jednotlivým fyzickým osobám.

Odborná veřejnost však upozorňuje také na možná rizika spojená s využíváním trestněprávních prostředků k vymáhání soutěžního práva. Na rozdíl od Spojených států, kde mají trestněprávní sankce za porušení soutěžních pravidel dlouholetou tradici, na evropském kontinentě se tohoto nástroje užívá relativně krátce. Z toho také vyplývá nezkušenost vyšetřujících orgánů, kterým chybí potřebná odbornost a specializace, což může vést až ke zneužití této skutkové podstaty¹³³.

Úplnou novinkou, která se také dotýká postihu protisoutěžního jednání, je zavedení trestní odpovědnosti právnických osob. K tomu došlo zákonem č. 418/2011 Sb., který nabyl účinnosti k 1.lednu 2012. Zákon obsahuje taxativní výčet trestných činů, za které mohou být odpovědné i právnické osoby. Kromě jiného se zde nachází i trestný čin pletich při zadávání veřejných zakázek, o kterém bylo pojednáno výše, v souvislosti s jednáním bid rigging. Odborníci na dané téma se však obávají snížení efektivity vymáhání soutěžního práva i kontroly veřejných zakázek právě kvůli větší roztržitosti pravomoci mezi více státních orgánů. Podle tohoto názoru tu v současnosti není kromě ÚOHS žádný jiný orgán státní správy, který by dokázal v obdobné kvalitě a intenzitě účinně zasáhnout¹³⁴.

Samostatnou otázkou je pak problematika koexistence trestněprávní represe a tzv. leniency programu (neboli programu shovívavosti), jehož zavedení sleduje taktéž cíl zefektivnit prosazování soutěžního práva, čemuž se budu věnovat v části o tomto programu.

2.3. Správní soudnictví

Správní soudnictví hraje důležitou roli v otázce ochrany ve věcech soutěžního práva. Listina základních práv a svobod zakotvuje v čl. 36 odst. 2 zásadu, že každý, kdo se cítí být zkrácen na svých právech rozhodnutím orgánu veřejné správy, má právo obrátit se na soud. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže je bezesporu správní orgán, proto musí existovat možnost soudního přezkumu jeho rozhodnutí.

Řízení před ÚOHS je ze své podstaty řízením správním, a jako na takové se subsidiárně užije správního řádu, pokud určitý postup není upraven v zákoně o ochraně hospodářské soutěže¹³⁵. Jelikož je Úřad ústředním správním orgánem, je řádným opravným prostředkem k

¹³³ Valoušková, Z.: Antitrust/2009 - „Kriminalizace kartelů – nad § 248 trestního zákoníku“, str. 20

¹³⁴ Rafaj, P. :, „Trestní odpovědnost právnických osob – dobrý sluha, ale zlý pán“, Právo 21.9.2011 – <http://pravo.novinky.cz/>

¹³⁵ § 25a OHS

jeho rozhodnutí v prvním stupni rozklad¹³⁶. O něm rozhoduje předseda ÚOHS¹³⁷.

V souvislosti se zásadami vážícími se k opravným prostředkům je zajímavé zmínit, že zákon OHS výslovně upravuje výjimku ze zásady zákazu reformatio in peius¹³⁸. V této situaci tak může být v rozkladovém řízení rozhodnutí změněno i k horšímu, zejména může dojít ke zvýšení uložené pokuty.

Účastník řízení před ÚOHS, pokud nesouhlasí s výsledkem takového řízení, případně s postupem Úřadu jako takovým, může se obrátit na správní soud. Úkolem správního soudnictví je poskytnout ochranu veřejným subjektivním právům, což se naplňuje mj. prostřednictvím žaloby proti rozhodnutí správního orgánu nebo žaloby na nečinnost. K projednání žaloby je příslušný krajský soud, vzhledem k sídlu Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže je pak tímto soudem Krajský soud v Brně¹³⁹.

V praxi se nejčastěji zahajuje řízení u správního soudu na základě žaloby proti rozhodnutí ÚOHS, kterou se nespokojení účastníci domáhají přezkoumání jeho rozhodnutí¹⁴⁰. Rozhodnutí, proti kterému žaloba směřuje, je pravomocné rozhodnutí předsedy Úřadu, jímž bylo ukončeno řízení ve druhém stupni. Žalobcem je osoba, která tvrdí, že byla na svých právech zkrácena přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení úkonem správního orgánu. Žalovaným je pak Úřad na ochranu hospodářské soutěže, byť se v rozhodovací praxi vyskytovaly jisté pochybnosti, zda by to neměl být přímo předseda ÚOHS, který vydal druhoinstanční rozhodnutí ve věci¹⁴¹.

Žalobou se lze domáhat zrušení předmětného rozhodnutí, popřípadě vyslovení jeho nicotnosti. Jelikož porušení předpisů o hospodářské soutěži je správním deliktem, za který ukládá Úřad nejčastěji trest v podobě pokuty, je možné prostřednictvím této žaloby také žádat, aby od ní bylo upuštěno nebo aby byla snížena¹⁴².

Shledá-li soud žalobu důvodnou, zruší napadené rozhodnutí pro nezákonnost nebo pro vady řízení a věc vrátí Úřadu k dalšímu řízení¹⁴³. Ten je pak vázán právním názorem, který soud ve svém rozsudku uvedl. Pokud nejsou dány důvody přímo ke zrušení, může soud snížit nebo dokonce upustit od trestu. Právo moderace trestu soudem samým znamená výjimku z jinak toliko kasační soudní kontroly, a je proto na místě využívat tohoto nástroje pouze v případech, kdy mezi stranami není sporu o skutkových a právních závěrech vyslovených v rozhodnutí a nejsou ani

---

¹³⁶ § 152 odst. 1 SpŘ

¹³⁷ § 152 odst. 2 SpŘ

¹³⁸ § 25a OHS

¹³⁹ § 7 SŘS

¹⁴⁰ § 4 odst. 1 písm. a) SŘS

¹⁴¹ Petr, M. a kol.: Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR, C.H.Beck, Praha 2010, str. 527

¹⁴² § 65 odst. 1 a 3 SŘS

¹⁴³ § 78 SŘS

namítány vady řízení¹⁴⁴.

Pokud ani rozhodnutí správního soudu není pro žalobce uspokojivé, má možnost podat kasační stížnost¹⁴⁵, což je opravný prostředek proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu. Touto stížností se domáhá zrušení rozsudku; rozhoduje o ní Nejvyšší správní soud.

Na rozdíl od řízení před českým soutěžním orgánem (ÚOHS), je řízení v soutěžních věcech na evropské úrovni jednoinstanční. Podle čl. 31 Nařízení čl. 1/2003 je každé rozhodnutí, kterým Komise stanovila pokutu nebo penále, přezkoumatelné Soudním dvorem Evropské unie. Od roku 1989, kdy byl zřízen Soud prvního stupně, je k přezkumu rozhodnutí Komise v prvním stupni příslušný právě tento Tribunál¹⁴⁶. Proti rozhodnutí Tribunálu se lze ve lhůtě dvou měsíců odvolat k ESD, tato možnost je ale omezena pouze na právní otázky.

Ve věcech hospodářské soutěže se na Tribunál, případně na Soudní dvůr, obracejí nejčastěji přímo fyzické či právnické osoby prostřednictvím žaloby, která směřuje proti rozhodnutí Komise, jímž se cítí být tyto osoby bezprostředně a osobně dotčeny. Dalším prostředkem je například žaloba na nečinnost, která má zabránit zbytečným průtahům, nebo žaloba na náhradu škody způsobenou Komisí nebo jejími zaměstnanci. Na Soudní dvůr se mohou obrátit i národní soudy, aby rozhodl o předběžné otázce týkající se výkladu unijního práva.

---

¹⁴⁴ Brothánková, J., Žiškova, M.: Soudní řád správní a předpisy související s novou úpravou správního soudnictví, Linde, Praha 2003, str. 172

¹⁴⁵ § 102 SŘS

¹⁴⁶ Lisabosnká smlouva přejmenovala Soud prvního stupně na Tribunál

5. Instituty napomáhající k efektivní ochraně při narušení hospodářské soutěže

Účinné prosazování soutěžního práva je dnes komplexním problémem, který, jak bylo uvedeno v předchozí části, využívá nástroje z několika právních odvětví. Na evropské, potažmo národní úrovni se hledají stále nové cesty, jak napomoci úspěšné ochraně hospodářské soutěže před škodlivým jednáním, zvláště pak před zakázanými dohodami, jejichž detekce a stíhání patří k prioritám i českého Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže¹⁴⁷.

Kromě důrazu na posílení soukromoprávního prosazování soutěžního práva a odstrašujících příkladů vysokých peněžitých pokut, případně i trestněprávního postihu protisoutěžních praktik, jsou tu i další nástroje, které napomáhají zefektivnit boj proti narušování hospodářské soutěže.

K těmto prostředkům, v nichž je spatřována budoucnost při odhalování a postihu nežádoucího jednání, patří zejména tzv. leniency program a institut narovnání.

1. Leniency program

Pro soutěžní orgány není jednoduché zjistit a prokázat existenci zakázané dohody, jelikož účastníci takové dohody, která jim samozřejmě přináší určité výhody, jinak by se na ní nepodíleli, si dávají velký pozor, aby se o jejich praktikách nedozvěděla žádná nepovolaná osoba. Nicméně soutěžní úřady spoléhají právě na to, že je možné narušit důvěru mezi jednotlivými členy kartelu. Nástrojem k prolomení jistoty mezi osobami, které se účastní zakázaného jednání, je tzv. program shovívavosti (*leniency program, programme de clémence*).

1.1. Obecná charakteristika leniency programu

Podstata programu spočívá ve zmírnění sankce pro ty soutěžitele, kteří se rozhodnou spolupracovat se soutěžním orgánem na odhalení kartelové dohody. Za přesně stanovených podmínek poskytnou účastníci kartelu interní informace, díky kterým, pokud povedou k odhalení zakázaného jednání, mohou být alespoň zčásti, pokud ne zcela, osvobozeni od

---

¹⁴⁷ Výroční zpráva ÚOHS 2010, str. 7

zaplacení pokuty uložené jim ze strany soutěžního úřadu.

Leniency program je zaveden na úrovni unijní i národní. V Evropské unii byl vyhlášen v Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů¹⁴⁸. V České republice publikoval prohlášení zkráceně nazvané „Leniency program“¹⁴⁹ ÚOHS na svých webových stránkách. V obou případech se jedná o dokumenty soft law, které slouží hlavně jako pomůcka k předvídatelnosti postupu soutěžních orgánů.

Toto Oznámení Komise stanoví rámec pro odměňování podniků, které jsou či byly součástí tajných kartelů majících dopad na Unii, za spolupráci při vyšetřování Komise. Jak je zde vysvětleno, Komise upřednostňuje zájmy spotřebitelů a občanů na zjištění a potrestání kartelů nad zájmy na pokutování podniků, díky kterým bylo Komisi umožněno takové praktiky odhalit a zakázat¹⁵⁰.

První leniency program byl uveden do aplikační praxe v roce 1996, od té doby byl pak ještě dvakrát přepracován, naposledy v roce 2006, přičemž se postupně odstraňovaly jednotlivé nedostatky, které bránily jeho úspěšnosti. V současnosti rozlišujeme dva typy programu dle míry ochrany, kterou podniky žádají. Jednak může jít o úplnou ochranu před pokutami, kdy nebude uložena žádná sankce, nebo se může jednat o ochranu částečnou, tedy určité snížení pokuty.

Rozdělujícím kritériem je charakter poskytnutých informací. V případě úplné ochrany musí podnik předložit jako první takové důkazy, na jejichž základě bude moci Komise provést kontrolu nebo zjistit přímo porušení čl. 101 SFEU. Podnik, který se chce spoluprací vyhnout vysoké pokutě, musí Komisi dodat zejména podrobný popis údajného kartelového jednání, včetně cílů, činností a fungování takové dohody, zahrnující například i údaje o dotčených produktech nebo službách, zeměpisném rozsahu a době trvání kartelu¹⁵¹.

Ochrana před pokutou nebude poskytnuta, pokud má Komise již k dispozici dostatek takových důkazů a informací, aby mohla přijmout rozhodnutí provést inspekci, případně zjistit porušení zákazu jednání v čl. 101 SFEU i bez spolupráce dotyčného podniku.

Snížit pokutu může Komise v případě, že podnik sám dobrovolně odhalí svou účast na údajné zakázané dohodě a poskytne jí o tomto protiprávním jednání důkaz, který představuje významnou přidanou hodnotu k důkazům, jež má Komise již k dispozici. Rozhodující je povaha informací a hlavně jejich rozsah a podrobnost¹⁵². Oznámení obsahuje tři pásma pro snížení pokuty, která jsou odstupňována vzhledem k pořadí, v jakém mohou podniky poskytnout

¹⁴⁸ Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů, ÚV 2006 C 298/11

¹⁴⁹ Program aplikace mírnějšího režimu při ukládání pokut podle § 22 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých předpisů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), v platném znění (dále jen „zákon“), u zakázaných dohod narušujících soutěž, při jejichž splnění lze stranám takových zakázaných dohod neuložit pokutu nebo výši pokuty podstatně snížit (dále též „Leniency program“)

¹⁵⁰ Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů, ÚV 2006 C 298/11, odst. 3

¹⁵¹ Tamtéž, odst. 9

¹⁵² Tamtéž, odst. 25

předmětné informace. Jestliže podnik předloží důkazy představující přidanou hodnotu jako první, pokuta mu může být snížena až o 50 %, dalšímu podniku pouze o 30 % a každému následujícímu vždy nejvýše o 20 %¹⁵³.

Současný český program shovívavosti byl přijat Úřadem na ochranu hospodářské soutěže v roce 2007 a plně vychází z pravidel nastavených Komisí v roce 2006. Stejně jako Komise i ÚOHS zastává názor, že je v celospolečenském zájmu aplikovat mírnější režim ukládání pokut pro ty soutěžitele, jež jsou ochotni ukončit své velice nebezpečné jednání, které představuje kartelová dohoda, a spolupracovat na vyšetřování nezávisle na ostatních účastnících této dohody.

Program aplikace mírnějšího režimu při ukládání pokut se vztahuje jak na dohody zakázané podle § 3 zákona OHS, tak podle čl. 101 SFEU. Účastník kartelové dohody může žádat o úplnou ochranu na základě leniency programu typu I. nebo o snížení pokuty v rámci typu II. V základních bodech je český leniency program shodný s programem přijatým Komisí. Taktéž musí soutěžitel pro získání úplné ochrany předložit takové informace, které Úřadu umožní buď provést šetření na místě nebo prokázat existenci zakázané dohody, aniž by dosud takové důkazy sám ÚOHS vlastnil¹⁵⁴. Obdobné jsou i požadavky na obsah a rozsah požadovaných informací a důkazů.

Pokud žadatel o program shovívavosti nenaplní podmínky pro to, aby se pokutě zcela vyhnul, má možnost opět jako v případě evropského leniency programu žádat o snížení pokuty. Oznámení Úřadu používá shodně pojmu přidané hodnoty důkazu, kterou musí představovat informace a důkazy dodané soutěžitelem, jestliže se uchází o zmírnění sankce.

Český program shovívavosti se liší od toho evropského hlavně v otázce přístupu k soutěžiteli, který zakázané jednání inicioval. Pro úspěšné užití programu před ÚOHS nesmí takový žadatel být ten, kdo měl v rámci kartelu vůdčí roli, případně činil na ostatní členy nátlak, aby se k dohodě připojili¹⁵⁵. Na evropské úrovni takový podnik, který nutil jiné podniky k účasti na kartelu nebo k setrvání v něm, není způsobilý k ochraně před pokutami. Pokud ale tento podnik splní příslušné požadavky, může stále ještě využít alespoň možnosti snížení pokuty¹⁵⁶.

1.2. Rizika programu shovívavosti

Pro úspěšné fungování programu leniency, potažmo pro účinné odhalování kartelových dohod, hraje důležitou roli problematika vzájemného vztahu s trestním postihem takového

¹⁵³ Tamtéž, odst. 26

¹⁵⁴ Leniency program, odst. 1.1.1.

¹⁵⁵ Tamtéž, odst. 1.3.1.

¹⁵⁶ Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů, ÚV 2006 C 298/11, odst. 13

jednání a s otázkou soukromoprávního vymáhání soutěžního práva.

Odborná veřejnost¹⁵⁷ upozorňuje na velký problém, kterým je chybějící provázanost trestněprávní úpravy porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže a leniency programu. V Oznámení Úřadu je jasně řečeno, že ÚOHS nemůže garantovat ochranu v případě, že v souladu se zákonem je vyšetřovací spis předán soudu nebo orgánům činným v trestním řízení¹⁵⁸. Je zřejmé, že hrozba trestního postihu fyzických osob odpovědných za kartel snižuje motivaci těchto osob spolupracovat při vyšetřování, pokud jim trestní zákoník nezaručuje obdobné prominutí sankce, jako je tomu právě prostřednictvím leniency programu v řízení před Úřadem. V tomto směru by napomohlo například zahrnout do stávajícího trestního zákoníku novou podmínku pro zánik trestnosti. K tomu by došlo v případě, že by pachatel svým jednáním umožnil soutěžiteli splnit podmínky pro neuložení anebo snížení pokuty právě v rámci leniency programu, jako je tomu například ve slovenské úpravě trestního zákona¹⁵⁹.

S nemalými těžkostmi se potýká leniency program také v souvislosti se soukromoprávním prosazováním soutěžního práva, kdy je třeba pečlivě porovnávat a vážit veřejný zájem na odhalování a ukončování protisoutěžního jednání se zájmem soukromým, konkrétně se zájmem bezprostředně poškozeného z takového jednání na nápravě utrpěné škody. Problematickým je hlavně vztah k informacím a důkazům předloženým v rámci programu shovívavosti a otázkou je, zda tyto důkazy mohou být poskytnuty soutěžním orgánem jednotlivým osobám, které jich hodlají využít v občanskoprávním sporu o náhradu škody.

V současnosti neexistuje jednoznačné řešení této otázky. Soudní dvůr EU, ačkoli mu byl předložen jasný dotaz v rámci předběžné otázky¹⁶⁰, se konkrétní odpovědi vyhnul. Z jeho rozhodnutí vyplývá, že situace i nadále zůstane dost nejasná a nepředvídatelná, jelikož bude záležet na tom, kdo jej zrovna vykládá. Jedním z významných negativ tohoto rozsudku, na které upozorňují někteří autoři¹⁶¹, je tedy nejistota, jak se jednotlivé soutěžní orgány v daném případě rozhodnou, zda předmětné dokumenty pro účely řízení o náhradu škody poskytnou či nikoli. Tím se velmi snižuje atraktivita celého leniency programu, jelikož účastníci kartelu se vystavují daleko většímu riziku, v případě, že dokumenty budou poskytnuty, že případné žaloby na náhradu škody na ně podané budou úspěšné, poněvadž účast na kartelu již jednou přiznali, a to v řízení u soutěžního orgánu.

---

¹⁵⁷ Valoušková, Z.: Antitrust/2009 - „Kriminalizace kartelů – nad § 248 trestního zákoníku“, str. 20

¹⁵⁸ Leniency program, odst. 3.3.

¹⁵⁹ § 86 písm. d) zákona č. 224/2010 Z.z., kterým se mění a doplňuje zákon č. 300/2005 Z.z. (Trestný zákon)

¹⁶⁰ Rozsudek ESD ze dne 14. června 2011 ve věci C-360/09 *Pfleiderer AG vs. Bundeskartellamt*

¹⁶¹ Bicková, D.: Antitrust 3/2011 - „Jaká bude budoucnost leniency programu?“, str. 123

2. Institut narovnání

Zatímco leniency program představuje tradiční prostředek k odhalování doposud skrytých kartelů, narovnání (*settlement procedure, procédure de transaction*) je obecně koncipováno jako nástroj procesního usnadnění řízení o kartelu, který se řadí mezi alternativní způsoby řešení soutěžních případů ze strany soutěžních orgánů. Cílem tohoto druhu řízení je zjednodušení a urychlení vyšetřování, čímž se šetří čas i náklady obou zúčastněných stran, tedy soutěžního úřadu a podniku, který participoval na zakázaném jednání.

2.1. Podstata institutu narovnání

Podstata narovnání spočívá v tom, že se obě dvě strany musí dohodnout na stěžejních bodech protisoutěžního jednání. Těmi jsou uznání odpovědnosti za toto jednání ze strany konkrétního soutěžitele, uznání právní kvalifikace skutku a doby účasti na jednání. Taktéž se musí domluvit, alespoň rámcově, na výši uložené nebo navržené sankce.

Na úrovni EU tvoří legislativní základ novelizované nařízení¹⁶² z roku 2008, které vytvořilo podmínky pro využití institutu narovnání. Vlastní popis procedury je obsažen v Oznámení Komise o narovnání¹⁶³. Komise může použít narovnání, pojímané jako odměna za spolupráci při vedení řízení, pouze v případě kartelů, stejně jako leniency program se tedy ani narovnání nevztahuje na jiné protisoutěžní praktiky. Komise má značné diskreční pravomoci, jedině ona rozhoduje, zda je daný případ vhodný pro aplikaci postupu narovnání, zda do jednání vstoupí, ukončí je nebo uzavře konečnou dohodu o narovnání; na narovnání není právní nárok¹⁶⁴

Podniky, které mají zájem na tomto způsobu řešení konkrétního jednání, musí podat písemnou žádost ve formě návrhu narovnání, případně je k tomu může vyzvat i sama Komise, pokud zastává názor, že daný případ je k tomu vhodný. Komise je povinna vydat prohlášení o námitkách, ke kterým se každý účastník může vyjádřit. V konečném rozhodnutí uloží Komise pokutu sníženou o 10 % a do odůvodnění uvede, že je to odměna za spolupráci při řízení¹⁶⁵.

Procedura narovnání a program leniency mohou být aplikovány paralelně, a jeden účastník řízení o kartelu tak může získat slevu z pokuty na základě obou institutů¹⁶⁶.

¹⁶² Nařízení Komise č. 622/2008 ze dne 30. června 2008, kterým se mění nařízení č. 773/2004 s ohledem na postup při narovnání v případech kartelů, ÚV L 171/3

¹⁶³ Oznámení Komise o postupu při narovnání s cílem přijmout rozhodnutí podle článků 7 a 23 nařízení Rady č. 1/3003 v případech kartelů ze dne 2. července 2008, ÚV C 167/01 (Oznámení o narovnání)

¹⁶⁴ Oznámení o narovnání, odst. 5, 6

¹⁶⁵ Oznámení o narovnání, odst. 31, 32

¹⁶⁶ Oznámení o narovnání, odst. 33

Přestože podniky uznaly svou odpovědnost za účast na zakázané dohodě, za což jim byla snížena pokuta, mohou se obrátit na Tribunál se žádostí o přezkum tohoto rozhodnutí¹⁶⁷.

V českém právním řádu nemá procedura narovnání doposud žádné výslovné ukotvení, přesto je již začleněna do aplikační praxe Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Hledí se na ni jako na pragmatický postup, kterému nebrání žádná zákonná překážka¹⁶⁸. Předpokladem narovnání je, stejně jako v řízení před Komisí, plné doznání viny účastníka protisoutěžního jednání, akceptace právní kvalifikace jednání a dostatečná spolupráce při řízení.

Ačkoli se Úřad nechal inspirovat pravidly obsaženými v Oznámení Komise, existují zde významné rozdíly. Předně se liší již samotná koncepce, kdy postup narovnání je ÚOHS vnímán jako procesní nástroj vedoucí k urychlení řízení, avšak současně i jako vyšetřovací prostředek, tedy obdobně jako leniency program¹⁶⁹. Tímto rozšířením funkce narovnání Úřad odůvodňuje i rozsah snížení pokuty, které může činit v českých podmínkách až 50 %. Oproti používání tohoto institutu na evropské úrovni je též ÚOHS nakloněn aplikovat tento postup nejen na dohody horizontální, ale také vertikální, dokonce i na jednání spojené se zneužitím dominantního postavení.

2.2. Přínosy a rizika narovnání

Nezpochybnitelným přínosem této procedury je zkrácení správního řízení, kdy se zjednoduší procesní kroky Úřadu, a celkové omezení doby trvání řízení, jelikož odpadne fáze rozkladového a následně soudního řízení. Takto ušetřené prostředky se hlavně ze strany soutěžního orgánu mohou věnovat na odhalování většího počtu protisoutěžních praktik a tím zvýšit efektivitu ochrany hospodářské soutěže.

Z hlediska účastníků zakázaného jednání je jistě velmi motivační vidina snížení sankce. Kromě toho je významným motivem i možnost disponovat svým případem, tedy ovlivnit jeho výsledek a trvání. Jak vyplývá z praxe, podniky oceňují, že prostřednictvím narovnání mohou dosáhnout rychleji předvídatelného a transparentního řešení svého případu, čímž dochází ke zvýšení jejich právní jistoty¹⁷⁰.

Rizik spojených s procedurou narovnání je hned několik. Stejně jako u leniency programu se musí zvážit atraktivnost snížení pokuty pro podniky na jedné straně a hrozba

¹⁶⁷ Oznámení o narovnání, odst. 41

¹⁶⁸ Neruda, R.: Antitrust 1/2011 - „Narovnání – *Chcete mě?*“, str. 4

¹⁶⁹ Srov. Petr, M. a kol.: Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR, C.H.Beck, Praha 2010, str. 489 a tam uvedená judikatura

¹⁷⁰ Neruda, R.: Antitrust 1/2011 - „Narovnání – *Chcete mě?*“, str. 6

úspěšnějšího vymáhání náhrady škody v civilním procesu, což je dáno tím, že soutěžitel se již sám k protiprávnímu jednání doznal a přiznal svou odpovědnost.

Dalším možným rizikem, vztahujícím se v tomto případě pouze k institutu narovnání, tak jak jej v současné době používá Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, je nebezpečí snížení účinnosti programu shovívavosti. V odborné literatuře se vyskytují názory¹⁷¹, že pokud by totiž výše slevy dosažitelná pro účastníky kartelu prostřednictvím narovnání byla srovnatelná s tou, kterou je možné získat v rámci leniency programu, podniky by napříště mohly přestat činit rozdíly mezi těmito nástroji. Soutěžitelé by mohly začít spoléhat na to, že i v případě odhalení kartelu mají stále možnost dosáhnout na totožnou slevu v rámci narovnání, proto by nepodávaly žádost o shovívavý přístup, setrvaly by v kartelu a vyčkávaly, jak se situace vyvine. Tím by byla absolutně narušená atraktivnost a účinnost leniency programu v boji proti zakázaným dohodám.

Některé problémy by měly být do budoucna vyřešeny připravovanou novelizací zákona o ochraně hospodářské soutěže, která hodlá zakotvit základní principy přímo do zákona¹⁷². Podstatnou změnou je, že po vzoru EU by napříště narovnání fungovalo jen jako procesní nástroj, nikoli též jako nástroj vyšetřovací. Úřad bude moci snížit pokutu maximálně o 20 % místo současných 50 %. Nicméně zásadní rozdíl mezi narovnáním používaným ÚOHS a Komisí, tedy že Úřad aplikuje tuto proceduru i v řízení o jiných protisoutěžních jednání než jen v případě kartelů, zůstane i nadále.

---

¹⁷¹ Tamtéž, str. 8

¹⁷² Srov. Petr, M.: Antitrust 4/2011 - „Narovnání v českém soutěžním právu“, str. 176

Závěr

Tématem předložené práce byly právní následky dohod narušujících hospodářskou soutěž. Při zpracovávání této materie jsem narazila na několik nesnadných úkolů. Jedním z nejnáročnějších pro mě bylo jasné vymezení předmětu, jelikož, jak již bylo několikrát zmiňováno, téma dotýkající se hospodářské soutěže je nesmírně široké. Můžeme zde najít bezpočet podotázek, kdy každá by samostatně vydala na nejednu diplomovou práci.

Z metodického hlediska jsem spokojená s výsledným rozvržením obsahu. První tři části jsou věnované vysvětlení základních pojmů, přičemž cílem nebyla podrobná studie, nýbrž stručné nastínění hlavních bodů a začlenění stěžejního tématu do kontextu společenského, historického a právního.

Nejobsáhlejší částí je kapitola čtvrtá, ve které se zabývám samotným předmětem své práce, což jsou právní následky zakázaných dohod. Na tomto místě jsem se setkala s dalším nelehkým úkolem, a to, do jakých podrobností mohu zacházet, aby práce zůstala jako celek konzistentní a neodradila případné čtenáře nezajímavými detaily.

Při psaní této závěrečné práce jsem se opět ujistila, jak je odvětví soutěžního práva přitažlivé, aktuální a dynamické, schopné sebereflexe a reakce na podněty, které přináší praxe. Obecným trendem je jak na úrovni evropské, tak i národní, hledat stále nové možnosti, jak zefektivnit jednotlivé nástroje k vymáhání těchto norem. Ačkoli zásadní roli při prosazování soutěžních pravidel hrají v současnosti pořád správní úřady, postupně se pozornost začíná upínat i na civilní soudy při projednávání soukromoprávních žalob, kterými se brání poškození soutěžitelé a spotřebitelé. Důraz se klade na spolupráci nejen mezi soutěžními orgány členských zemí navzájem, ale i mezi nimi a soudy.

Své ovoce přináší i program shovívavosti, který, i přes určité nedostatky, si získal své místo při odhalování zakázaných dohod. Stejně tak se velký potenciál ukrývá i v dalším zmíněném nástroji, kterým je procedura narovnání. Zde se jasně ukazuje, jak relativně neformální přístup je často daleko účinnější než zdoluhavé správní procesy.

Milým překvapením mi bylo zjištění, jaké materiály a zdroje informací jsou dnes k dispozici. Ke své práci jsem využívala publikace od českých i zahraničních autorů, především pak francouzských, přičemž mi všechny tyto prameny byly cenným přínosem díky své vysoké odborné úrovni. Obdobně podnětné jsou i články z tématického časopisu Antitrust, revue zaměřené na soutěžní právo.

Resumé

Dílčích cílů a podotázek diplomové práce s názvem „Právní následky dohod narušujících hospodářskou soutěž“ je několik; postupně jsou rozpracovány do jednotlivých kapitol. Vymezení základních pojmů jsou věnovány první tři části, jádro práce se pak nachází v části čtvrté a páté.

V první části se věnuji obecně hospodářské soutěži. Přesná definice hospodářské soutěže chybí, v praxi se pak používá hlavně pojetí ekonomické. Jedná se o proces velmi dynamický, který, jak ukazuje historický vývoj, potřebuje pro své účinné fungování nejen zajištění základních práv a svobod, ale také pevný rámec právních pravidel.

Tyto hranice jsou nastaveny prostřednictvím soutěžního práva, což je odvětví zasahující do více právních oborů, spojující v sobě normy veřejnoprávní i soukromoprávní. Předmětem mé práce je pouze ta část soutěžního práva, která se věnuje ochraně hospodářské soutěže před jejím narušením zakázanými dohodami. Co se týče platné právní úpravy, je třeba zkoumat prameny práva i v kontextu našeho členství v Evropské unii, díky kterému se i na území České republiky přímo aplikují evropská soutěžní pravidla.

Třetí část se zabývá hmotněprávní úpravou zakázaných dohod. Zajímavým pohledem je srovnání jednotlivých kvalifikačních prvků a jejich koncepce vzhledem k rozhodovací praxi ÚOHS a Komise. Byť se setkáváme s více či méně podstatnými teoretickými rozdíly, odborná veřejnost se shoduje, že tato nejednota nečiní problémy díky dostatečně eurokonformnímu výkladu používaného českým soutěžním úřadem. Generální klauzule stanovující zákaz dohod, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve vzájemné shodě je následně doplněna i demonstrativním výčtem nejčastěji se vyskytujících typů dohod. Kapitulu uzavírá stručný popis výjimek, na jejichž základě je možné jinak protiprávní jednání ospravedlnit.

Podstata mé práce je ve čtvrté části, která se zabývá prostředky ochrany při narušení hospodářské soutěže. Jde o situaci, kdy již došlo k jejímu narušení a je třeba na to adekvátním způsobem zareagovat. K této reakci jsou oprávněny soutěžní orgány, tedy speciální správní úřady (Komise a Úřad pro ochranu hospodářské soutěže), které tak činí ve veřejném zájmu. Nicméně o ochranu mohou žádat před civilními soudy i jednotlivé podniky či spotřebitelé, jež byli tímto jednáním poškozeni, a prostřednictvím soukromoprávní žaloby tak hájit své osobní zájmy. Ačkoli je tento druhý postup stále ještě málo využívaný a bude trvat ještě hodně dlouho, než se z něho stane rovnocenný partner, začíná se soukromoprávnímu prosazování věnovat nemalá pozornost. Nejnebezpečnější protisoutěžní jednání ve formě tvrdých kartelových dohod může být postiženo i v rámci trestního řízení. Kromě výhod v podobě individuální trestní odpovědnosti konkrétních osob jsou však namítány i nedostatky této úpravy, jako například

roztříštěnost pravomocí mezi další orgány státní správy, které v současnosti nemají dostatečné znalosti a zkušenosti.

Jelikož neexistuje jeden stoprocentně účinný nástroj v boji proti narušování hospodářské soutěže, musí se hledat stále nové cesty, jak zajistit efektivní prosazování soutěžního práva. K prostředkům, v nichž je spatřována budoucnost při odhalování a postihu zakázaných dohod, patří například i program shovívavosti a institut narovnání. Přestože jejich využívání je spojeno s určitými riziky, praxe ukazuje, že jejich funkce se skutečně naplňuje, a ony tak přispívají nezanedbatelným způsobem k ochraně hospodářské soutěže.

Résumé (fr.)

Le travail présenté, intitulé „*Les conséquences juridiques des ententes anticoncurrentielles*“, traite de plusieurs questions qui sont traitées dans les cinq chapitres précédents. Les notions principales sont expliquées dans les trois premières parties, le cœur du travail se trouve dans les parties quatre et cinq.

Le début est consacré à la concurrence. La définition exacte de la concurrence n'existe pas, la pratique utilise surtout la notion économique. Il s'agit d'un processus très dynamique qui, comme nous le montre l'histoire, a besoin d'une part de la proclamation des libertés fondamentales et d'autre part du cadre sévère des règles de droit.

Ces frontières sont instaurées par le droit de la concurrence. Ce domaine de droit est assez vaste, il comprend à la fois des règles de droit public et des règles de droit privé. Mon travail n'aborde que la protection de la concurrence dans l'intérêt général où le danger vient des ententes anticoncurrentielles. En ce qui concerne le droit applicable, il faut examiner le droit dans le cadre de l'Union Européenne tout en l'élargissant au territoire de la République tchèque.

La troisième partie traite des ententes prohibées au regard du droit matériel. Ce qui est intéressant c'est de comparer les éléments caractéristiques et la conception de ce comportement anticoncurrentiel au regard de la pratique décisionnelle de la Commission et de l'Autorité de la concurrence tchèque. Même s'il y a des différences plus au moins importantes, les spécialistes ne s'inquiètent pas, car notre administration applique les règles de concurrence conformément à celles de la Commission. La clause générale, comprenant la prohibition des accords, des décisions d'associations d'entreprises et des pratiques concertées, est complétée par une énumération exhaustive des atteintes les plus fréquemment relevées dans la pratique. Le chapitre se termine par des exemptions, qui peuvent justifier une entente autrement illicite.

Le sujet principal de mon travail se trouve dans la partie quatre relevée des mécanismes de la protection de libre concurrence au moment où celle-ci est restreinte. Les administrations compétentes (la Commission Européenne et l'Autorité de concurrence tchèque) appliquent le droit de la concurrence dans l'intérêt général. Néanmoins, la protection est garantie aussi par la juridiction de droit commun, qui a pour mission de protéger les intérêts particuliers des victimes de pratiques anticoncurrentielles, qui peuvent demander des dommages et intérêts. Même si cette deuxième possibilité n'est utilisée pour l'instant que très rarement, son importance est en constante augmentation.

Les délits de cartels les plus graves peuvent aussi avoir des conséquences pénales. La répartition des compétences entre plusieurs institutions, qui ne sont pas suffisamment

expérimentées à ce jour, reste un gros désavantage.

Etant donné qu'il n'existe pas un seul moyen efficace à cent pour cent dans le combat contre les ententes prohibées, il faut chercher de nouveaux outils pour que le droit de la concurrence soit effectif. Parmi les instruments envisagés comme procédures alternatives renforçant l'exigibilité des règles de concurrence, il y a le programme de clémence et la procédure de transaction. Bien qu'il demeure certains dangers, la pratique nous montre que leur fonctionnement gagne de plus en plus en efficacité et qu'ils peuvent donc mieux assurer la protection de la libre concurrence.

Abstract (en.)

This work presented here, named „Legal consequences of agreements interfering with economic competition“ seeks to answer several questions, that are dealt with in five sections. Principal notions are explained in first three chapters. The core of the work is found in chapters four and five.

The first part describes the competition policy in general. Precise definition of Competition doesn't actually exist. In practice the economic-viewed interpretation is mostly used. It is a very dynamic process, which, as history shows us, needs for its effective functioning not only to be secured by fundamental freedoms, but also needs a framework of strict rules of law.

These boundaries are established by the Competition Law. This branch of law overlaps both the Public law and Private law. My work addresses only the part of the Competition Law that depicts protective methods concerning anti-competitive agreements and its violations. Regarding the applicable law sources needs to be examined within the frame of the membership of the Czech Republic in European Union.

The third part deals with prohibited agreements in the scope of the Substantive Law. An interesting point of view is brought in by comparing particular characteristic features and its concept with regard to the decisional practice of both The European Commission and the Office for the protection of competition of the Czech Republic. Eventhough we can find theoretical differences more or less prominent, the specialists are in agreement, that these don't cause any problems because our administration applies the competition rules in accordance with those of the Commission. General Clause that stipulates the prohibition of agreements between undertakings, decisions by associations of undertakings and concerted practices is supplemented by an exhaustive list of violations most frequently found in practice. The chapter concludes with exceptions that may justify and otherwise illegal agreement.

The principal part of my research is found in the fourth chapter. It describes the mechanisms of protection of the economic Competition at the moment when it this has been violated and an adequate course of action is needed. Generally, for this legal action are authorised competent authorities (The European Commission and The Office for the protection of competition of the Czech Rep.) which apply the competition law in the public interest. However, it is also possible for the enterprises and the consumers, that have been harmed by competition policy malpractice to demand protection through civil lawsuit and by private Action defend their personal interests. Eventhough, this second option is still rarely used its importance

is currently increasing. The most serious anti-competition actions in forms of cartel agreements may undergo criminal trial. It offers certain advantages such as an individual criminal responsibility. On the other hand the division of responsibilities among several institutions that are not sufficiently experienced at the moment remains a big disadvantage.

Since there doesn't exist one hundred percent effective tool in fighting with the free competition violations, new ways need to be sought out of how to ensure effective enforcing of the Competition Law. Among the instruments considered as alternative procedures strengthening the enforceability of competition rules are leniency program and settlement procedure. Although their usage is connected with certain risks, its practical application shows us their effectivity in enhancing the protection of free competition.

Seznam použité literatury

Knihy:

- Bednář, J., Buchta, J., Petr, M.:** Zákon o ochraně hospodářské soutěže s komentářem a předpisy souvisejícími, 2.vydání, Linde, Praha 2006
- Boháček, M.:** Základy amerického obchodního práva, Linde, Praha 2007
- Brothánková, J., Žižková, M.:** Soudní řád správní a předpisy související s novou úpravou správního soudnictví, Linde, Praha 2003
- Decocq, A., G.:** Droit de la concurrence, droit interne et droit de l'Union européenne, 4.vydání, LGDJ, Paříž 2010
- Eliš, K., Bejček, J., Hajn, P., Ježek, J. a kol.:** Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo, 5.vydání, C.H.Beck, Praha 2007
- Guedj, A.:** Pratique du droit de la concurrence national et communautaire, 2.vydání, LexisNexis, Paříž 2006
- Janků, M., Janků, L.:** Politické a právní základy evropských integračních seskupení, C.H.Beck, Praha 2010
- Jelínek, J. a kol.:** Trestní právo hmotné, Leges, Praha 2009
- Kindl, J.:** Kartelové a distribuční dohody, C.H.Beck, Praha 2009
- Mainguy, D., Respaud, J.-L., Depincé, M.:** Droit de la concurrence, LexisNexis, Paříž 2010
- Malaurie-Vignal, M.:** Droit de la concurrence interne et communautaire, 4.vydání, Dalloz, Paříž 2008
- Munková, J., Kindl, J.:** Zákon o ochraně hospodářské soutěže. Komentář. C.H.Beck, Praha 2009
- Munková, J., Svoboda, P., Kindl, J.:** Soutěžní právo, C.H.Beck, Praha 2006
- Petr, M. a kol.:** Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR, C.H.Beck, Praha 2010
- Raus, D., Oršulová, A.:** Kartelové dohody, C.H.Beck, Praha 2009
- Souty, F.:** Le droit et la politique de la concurrence de l'Union européenne, Montchrestien, Paříž 2003
- Winterová, A. a kol.:** Civilní právo procesní, 6. vydání, Linde, Praha 2011

Články:

- Bányaiová, L.:** Antitrust 4/2010 – „K některým otázkám soukromoprávních nároků z porušení soutěžních předpisů“
- Bicková, D.:** Antitrust 3/2011 - „Jaká bude budoucnost leniency programu?“
- Neruda, R.:** Antitrust 1/2011 - „Narovnání – *Chcete mě?*“
- Neruda, R.:** Antitrust 4/2011 - „Soukromé či veřejné prosazování soutěžního práva?“
- Oberfalcerová, K.:** Antitrust 3/2011 - „Bid rigging – cesty a obtíže hledání exemplárního případu“
- Petr, M.:** Antitrust 4/2011 - „Narovnání v českém soutěžním právu“
- Raus, D., Oršulová, A.:** Justičná Revue 12/2008 - „Aktuální aplikační otázky soukromého prosazování dodržování veřejného soutěžního práva v České republice a na Slovensku“
- Valoušková, Z.:** Antitrust/2009 - „Kriminalizace kartelů – nad § 248 trestního zákoníku“
- Žatecká, E.:** Antitrust/2009 - „Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže v trestním zákoníku“

Právní předpisy ČR:

- zákon č.141/1933 Sb., o kartelech a soukromých monopolech
- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- zákon č.513/1991 Sb., obchodní zákoník
- usnesení č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
- zákon č. 273/1996 Sb., o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže
- zákon č.143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů

zákon č. 215/2004 Sb., o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje
zákon č. 340/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých dalších zákonů
zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách
zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití
zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

- Program aplikace mírnějšího režimu při ukládání pokut podle § 22 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých předpisů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), v platném znění (dále jen „zákon“), u zakázaných dohod narušujících soutěž, při jejichž splnění lze stranám takových zakázaných dohod neuložit pokutu nebo výši pokuty podstatně snížit (dále též „Leniency program“)
- Oznámení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže o dohodách, jejichž dopad na hospodářskou soutěž je zanedbatelný

Právní předpisy EU:

- Asociační dohoda o přidružení České republiky k Evropským společenstvím a jejich členským státům ze dne 16.12.1991
- Bílá kniha – Žaloby o náhradu škody pro porušení antitrustových pravidel ES ze dne 2.4.2008; Komise EU, KOM (2008), 165 v konečném znění
- Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie, ÚV 2010/C 83/01
- Nařízení Rady (EHS) č. 17 o provádění čl. 85 a 86 Smlouvy, ÚV P 13, 21.2. 1962
- Nařízení Rady (EHS) č. 2821/71 ze dne 20. prosince 1971 o použití čl. 85 odst. 3 Smlouvy na kategorie dohod, rozhodnutí a jednání ve vzájemné shodě, ÚV L 285/46
- Nařízení Rady (ES) 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy
- Nařízení Komise č. 772/2004 ze dne 27. dubna 2004 o použití čl. 81 odst. 3 Smlouvy na kategorie dohod o převodu technologií, ÚV L 123
- Nařízení Komise č. 622/2008 ze dne 30. června 2008, kterým se mění nařízení č. 773/2004 s ohledem na postup při narovnání v případech kartelů, ÚV L 171/3
- Nařízení Komise č. 267/2010 ze dne 24. března 2010 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na kategorie dohod v oblasti pojišťovnictví
- Nařízení Komise č. 330/2010 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě, ÚV L 102/1
- Nařízení Komise č. 461/2010 ze dne 27. května 2010 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě v odvětví motorových vozidel, ÚV L 129/52
- Nařízení Komise č. 1217/2010 ze dne 14. prosince 2010 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na kategorie dohod o výzkumu a vývoji, ÚV L 335/36
- Oznámení Komise o definici relevantního trhu pro účely soutěžního práva Společenství, ÚV 1997 C 372/5
- Oznámení Komise o dohodách menšího významu, které neomezují hospodářskou soutěž podle čl. 81 odst. 1 SE, ÚV 2001 C 368/13
- Oznámení Komise o spolupráci v rámci sítě orgánů pro ochranu hospodářské soutěže (Oznámení ECN), ÚV C 101 ze dne 27.4.2004
- Oznámení Komise o spolupráci s národními soudy při aplikaci čl. 101 a 102 SFEU (dříve čl. 81 a 82 ES), ÚV C 101 ze dne 27.4.2004 (Oznámení o spolupráci se soudy)
- Oznámení Komise – Pokyny o konceptu účinku na obchod obsaženém v člancích 81 a 82 SE, ÚV 2004 C 101/07

- Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů, ÚV 2006 C 298/11
- Oznámení Komise o postupu při narovnání s cílem přijmout rozhodnutí podle článků 7 a 23 nařízení Rady č. 1/3003 v případech kartelů ze dne 2. července 2008, ÚV C 167/01 (Oznámení o narovnání)
- Pařížská úmluva o založení Evropského společenství uhlí a oceli ze dne 18. dubna 1951
- Římská úmluva o založení Evropského hospodářského společenství ze dne 25. března 1957
- Sdělení Komise – Pokyny k vertikálním omezením, ÚV 2000 C 291/1
- Sdělení Komise – Pokyny o použitelnosti čl. 81 odst. 3 SES

Rozhodnutí:

Rozsudek ESD ve věci C-41/90 *Klaus Höfner*
 Rozsudek ESD ve věci *Leasing automobile/BMW* z roku 1995
 Rozsudek ESD C-35/96 *Komise v. Itálie*
 Rozsudek ESD ve věci C – 277/87 (*Sandoz vs. Komise*)
 Rozsudek ESD ve věci C – 41/69 (*ACF Chemiefarma vs. Komise*)
 Rozsudek ESD C – 199/92 (*Hüls*)
 Rozsudek ESD C – 48/69 (*Dyestuffs*)
 Rozsudek ESD C – 56 a 58/64 (*Consten & Grundig*)
 Rozsudek ESD 45/69 (*Boehringer Mannheim*)
 Rozsudek ESD 15/74 (*Centrafarm/Sterling Drug*)
 Rozsudek ESD 5/69 (*Völk*)
 Rozsudek ESD C – 137/95 (*SPO*)
 Rozsudek ESD 6/72 (*Continental Can*)
 Rozsudek SPS T-77/94 (*VGB*)
 Rozsudek KS v Brně sp. zn. 31 Ca 58/2005 (*Kartel pekařů*)
 Rozsudek KS v Brně sp. zn. 31 Ca 133/2005 (*SAZKA*)
 Rozsudek KS v Brně sp. zn. 62 Ca 15/2007 (*Kartel stavebních spořitelén*)
 Rozsudek KS v Brně sp. zn. 31 Ca 102/2004 (*Komora veterinárních lékařů*)
 Rozsudek KS v Brně sp. zn. 31 Ca 29/2005 (*Česká komora autorizovaných inženýrů*)
 Rozsudek NSS sp. zn. 5 Afs 40/2007 (*Kartel pekařů*)
 Rozsudek VS v Praze sp. zn. 7 A 134/95 (*Česká lékárnická komora*)
 Rozhodnutí předsedy ÚOHS č.j. R 68/2002 (*ČESKÝ TELECOM*)
 Rozhodnutí předsedy ÚOHS č.j. R 4/2001 (*Rigips*)
 Rozhodnutí předsedy ÚOHS č.j. 6/2003 (*ČEZ*)

Elektronické zdroje:

<http://www.compet.cz>
<http://eur-lex.europa.eu/>
http://ec.europa.eu/index_cs.htm
http://ec.europa.eu/dgs/competition/index_fr.htm
http://ec.europa.eu/dgs/competition/index_cs.htm